

anmärkas, att liksom Bianca och Marren i Dithellos tjenst, som redan erinradt är, blifwit utslutna, har samma öde öfwen drabbat den med Lodovico till Cypern anlände Brabantios broder, Gratiano. Och flere ställen, egentligen icke innehållande något uttryck af affect eller blott afseende mera triviala eller officiella ämnen, dem Shakespeares här, liksom i sina öfriga pjecer, i obundet fördrag affattat, finnas på Swenska såsom det öfriga, versifierade.

Emellertid är det mesta, der Hr Nicander nog hållit sig efter originalet, ganska troget samt med mycken stiklighet återgifwit, och i utmärkt lättflytande, strängt regelrätta och harmoniska jamber, så att en hvar som icke förut gjort bekantskap med detta stora tragiska mästerverk, visserligen skall läsa den Swenska Dithello med warmaste deltagande och njutning; liksom öfwen intagas af den första förundran hvarföre denna öfversättning icke på vår theater, till offentlig representation, blifwit begagnad, då den på theater-directionens begäran, redan för trenne år sedan, blifwit företagen och fulländad.

Afustik.

Sånggudinnorna i Norden.

(Inskändt.)

Det sägs, att nio täcka syster traktat
 I synig att lägga än här upp i Norden
 En liten rörelse, en hemlig lustgård,
 Så bypen emot söderns middagsvärma,
 Så flyddad emot nordens midnattskyla,
 Och med en mark, så odlad och förädlad,
 Att mest ett litet Eden hade uppstått;
 Att öfwan höga murn förförifft winkat
 Granat, oranger, drufwor; sångens fogel
 I toppen squallrat för den sinne wandrarn:
 Hur ros och lilja kystes ned i dalen,
 Och mycket stönare än ros och lilja
 Kring dammen lekte, der den höga himlen
 I spegeln såg sig, hwilkens ram war bildad
 Af alla werldens blommor, och bland dessa
 Framtittande små engelhuswun logo;
 Hur der serverades med idel råtter,
 Som, lika gynnande för smak och smältning,
 Ej nånsin ge indigestion, men wäcka.

Lifslust och mod och hopp, — precist som wären
 I Frithiofs frestelse — hur dryck der skänktes
 Af nectar, mildrad med en droppa lethe,
 Som borttog allt hwad utom muren qwalde.
 Och priset? — Liksom i frimureriet,
 Wid porten all metall man skulle bortge;
 Ty annat guld, än ljusets, tåls der icke,
 Och endast sångens silfwer, wiljans stål. —
 Hwad mål de stöna jungfrur härmed ägde,
 Jag tbrs ej gissa — utan twiswel intet,
 Om ei ett glädigt lif i muntert sällskap
 Af bypna ynglingar, som gerna följa
 En wink, af hwilken lust och ära läfwas.
 Att gissa de resourcer, som förstogo
 Till slika kostnader, är ännu wärre;
 Öfwanifrån de kommo, sägs det; — säkert
 Dock ej från Lappland — och hwad rör det oss!
 Men se polisen rörde det förtwifladt
 Så att den rördes inemot till tårar,
 Wid tanken, att ett hoppfullt ynglingslägte
 I systlösa tårnors nåt skall dragas
 Och slielwa utan systla bli kanhända,
 Men äta manna för ordentligt bröd,
 Att såsom kreatur och annan boskap.
 Policen med försynen i förening
 Skär efter gwinspersonerna med nit,
 Armerar klippsta spejare med fullmagt
 Att applicera saren hur de kunna,
 Och att för ändamålet skall sig ställa,
 Som hade slielwa de en wurm för stöhet,
 För sång och blommor, himmel och natur.
 Som nu de flesta tafatt sig betedde,
 Så spelte damerna den många puts;
 Ja, hände sig att en och annan herre
 Blef fångad sliel af den, han fångsta tänkte,
 Så att rätt snart de kommo med rapporter
 Hwar en om sin: "det är en liten sate;
 "Allena tar jag mig ej ut med henne,
 "Och spinnhuset af mig får ingen skatt."
 Ty wardt beramadt att ifrån den dagen,
 Till sakens drift och inbördes bewakning,
 På hwarie må skall twenne af dem wakta.
 Och när de nu i lönlig hårnad tåga,
 Så hwiskas deras lösen tyft kring stån;
 Den lyder: "En mot En, men två mot fan!"

Stockholm,

tryckt hos E. F. Wennerström.

R o m e t e n.

N:o 65.

Onsdagen den 16 Augusti 1826.

Juriskas Nyheter.

Steholm. Hennes Majest Drottningen, som någon tid varit opåslig, lär nu vara till hälsan återställd.

De öfningar för en caroussel, som berättats hafva eget rum på Drottningholm, skola såsom man nu med säkerhet tror sig weta, icke hafwa afseende på någon detta är inträffande festivitet, utan på en framdeles blifwande. Spectakler lära deremot komma att gifwas, under den Kongl. Familjens wilstande på nämnde Lustlott.

Från Göteborg skrives, att en Tyf Theaterrupp dit skall vara införskrifwen, för att under insludande vintermånader gifwa Tyfka skådespel der i staden.

Från de flesta landsorter höres klagan öfwer de härningar skogseldar under innevarande sommar föroresakat och ännu fortfara att åstadkomma. Från några ställen förskries äfwen fruktan för en blifwande brist på brädföda under den annalkande vintern.

Ötterligare anmärkningar, rörande Jörstefödsflorätten.

(Slut fr. N:o 64.)

Då det alltså är gifwet, att de omständigheter som fordrat en inskränkning af det, i förevarande fall, naturligen rätta, icke i och för sig selfwa äro önskanvärda, så måste väl detta allmänna rätta och

denna naturliga billighet, hwilken för hwarie faders alla barn bestämmer lika anspråk till arf och till lika arf i all slags egendom han efterlemnar, framstå i sin fulla kraft. Det är neml. till jord och landtegendom, som man welat tillägga den förskifvde en sibrre rätt, hwaremot lika delaktighet i arf af löbbren alla syffonen medgifwes. Men hwar finnes det naturliga skälet, för en så olika beskaffenhet hos det som skall arfwas? Fordras det icke lika slit och omtänka att förwärfwa löbbren eller contanter, som att förwärfwa en dem i wärde motsvarande fastighet? Och om den sednare, för att blifwa njutbar, fordrar mera ansträngning af arbete, är den deremot lättare att wärda och bibehålla.

Insändaren anser majoräter ej kunna umbäras icke allenast för enskildte samhällens bestånd, utan äfwen för hela vårt slagtes framtida civilisation. "Ty intetdera — tillägger han — kan äga rum utan rikedomar. Men huru skola de i längden kunna bibehållas och bewaras, utan dylika inkräningar, då folkbekningen tillwärer vändligt; men förbyggar, då odlingsens uthållighet hafwa gräns." — Wi tro också att ett utarmadt folk, att ett folk i hwarle dgonblid författ i förlägenhet för syllandet af de första naturliga behof, icke kan göra några framsteg i civilisation; men wi inse ingen uthållighet att är ett folk betrygga en jemnt fördelad förmyndighet. Ingen lex agraria, den må nu bestännas huru som helst, kan länge hållas bestånd eller åstadkomma det den åfostar, och lika så mycket slit och omtänka fordras att bibehålla hwad man ärft, som att förwärfwa mera, och alla menniskor icke kunna göra lika driftiga och omtänksamma. Det är oundwiltigt att den arbetsamme och hushållsaktige blir rik på den försumli-

ges eller afsändes bekostnad, och det förhållande som alltid föredet sig i alla stater, att mängden varit fattig och endast ett inkränkt antal personer i besittning af en större förmyndighet, skall, enligt sakens natur, så ändigt fortfara att åga rum. Insändaren tyckes frukta, att med den tilltagande folksökningen, i synnerhet om det tillåtes att fastigheterna få skiftas lika mellan flere arfwingar, möjligheten att förvärfa rikedom skall upphöra; men om också jordytan och dess odlingsbarhet har en gräns, så har dock den menliga industrien och förvärfningslysten ingen, och den skall således alltid uppfinna medel att förvärfa skatter, för hvilka de sönderstyckade arfslotterna och de ferskilda jordsstyckena af deras penningsbehöfswande ägare inkräpas, samt förenas till större gods. Säkerligen skall således intet land, i någon tid, komma att sakna rika inbyggare och waruafnämare, åt hvilka den arbetande klassen, mot betalning beständigt kan tillverka och anskaffa sådana saker och föremål, som tjena att fylla de förmyndares behof. Och att en strängt genomförd försöksföreläggelse icke är i stånd att bereda en allmän arbetsförtienst, wisar, i våra dagar, Englands exempel. Hvar finnas wäl större majorater i Europa än der, och likwäl, hvar annorstädes har en olycklig arbetsklass, bragt till uppror, wid hotelsen att af militärsyrka anfallas, utropat: "bättre är att dödssträpas eller nedhuggas, än att neddgas swälta ihjäl"?

Det måste alltså wara en wanlig utwäg, att wilja förebygga nbd i ett land medelst inkrättande af fidei-commisier, så mycket mera, som dessa lätt kunna leda till deras förtryck, hvilka de underhålla. Långesedan har det blifwit bewist, att ingenting är för tankeodling, allmännelig trefnad och bildning förderligare, än en universal-despotism eller ett allt för stort herrskare wälde. Men en jord-drott som äger ofantliga landsträcker, är i så många fall lik en sådan widsträckt selskapskare, och derför har det också långt för detta blifwit anmärkt, att ingensstädes äro egendomar wanligwis sämre skötta och de underhållande i större okunnighet och elände, än wid dessa stora fidei-commisier, dem fidei-commissarien icke selsk kan öfwerse, utan måste uppdraga åt inspectorer att handha swas. Insändaren har icke lemnat detta utan besinnning och yttrar derför: "de alltför stora fidei-commisier kunna leda till ett aristokratiskt wälde och usurpation af all laglig magt, och de mindre äro den enda tillfyllsesigdrande kontrollen

på regentens embetsmän, en kontroll uppkommen och bestående genom orubbligheten af den afpassade förmyndighet, som ger sinat för upplysning, samt tid och medel att förvärfa densamma." Men är fidei-commisiet litet, måste det gifwa ringa affästning, ringa öfwerföret öfwer det som åtgår till underhållet af fidei-commissarien och hans familje, och kan i det fallet söga verka till det ändamål insändaren öfhyftar. Aldramindst om så skulle hända — hwilket ofta plågar inträffa — att fidei-commissarien icke är hushållare, icke förstår att riktigt använda sina inkomster, som derför snart blifwa otillräckliga, och han nödsakad att först skuldsätta sig och sedan bedraga sina creditorer på det de försträckt honom, emedan fidei-commis jord icke kan executivt försäljas, utan till det högsta blott hälftwa affästningen till gälds betalande i måt tagas.

Lika litet skulle wi önska att ättilliga andra af insändarens förslag i affeende på fidei-commisier i vårt fadernesland måtte antagas. Synnerhet om det skulle stadgas, det ingen som will behålla sitt fidei-commis selsk beklåda något embete i staten, önska wi uppriktigt att inga capita af ridderskapet och adeln, d. i. selskrefne riksdagsmän måtte få wara fidei-commissarier. Wäl anser insändaren, att "embetsmannas egenkapital öfverträs säkerligen icke widdosammare än årsgröddor eller goda manufactur waror", hwilket antyder en egen slags äfse af embetsmannas yrket och embetsmannas idealet; men wi hafwa af erfarenheten lärt, att öfwer hufwud taget utgöras på riddarhuset de bästa riksdagsmän af dem, hvilka, såsom antingen militära eller civile embetsmän, kommit att taga närmare kannedom om statsförvaltningen i dess olika grenar, hwaremot de sänsta alltid äro de, som alldrig haft annat till förgonnärke än att frambringa årsgröddor. Wanligen hafwa dessa så helt och hållet fängslat ägarens intresse, att han icke haft någon tanke på fosterjordens bästa och sina medborgares fördelar. — Häraf synes, huru inga modificationer och casuella förändringar förinå att till godt och nyttigt omskapa, hwad till sin yttersta grund är rakt stridande mot det rättta. Alltså, lika som wi tro att Franska parlamentaren handlade riktigt och patriotiskt, då den afflog förslaget om försöksföreläggelsen, glädja wi oss att i Sverige, hwarest despotism alldrig varit egentligen inhemsk och icke kunnat slå rötter, således ej heller någon årtlig aristokratie kunnat rotfästa sig, några majorater icke blifwit wanliga. Wiserligen åga wi här flere fidei-commisier, såsom minnesmärken att en

sådan aristokratie sträfvat att också här intränga; men hämnad i tillvärtan, hafva dessa fidei-commis-ser blifwit allt för få och isolerade, att kunna hafva något rätt menligt inslytande, och efter 1809 har äntligen uppkomsten af några nya för framtiden blifwit förebyggdt liksom äfwen uppbåfwandet af gamla fidei-commis-inrättningar nu mera icke räknas bland sällsynta händelser.

Anmärkning.

U i en uppsats, infförd i Argus den tredje för sidst. lördag, d. 12 dennes, läses följande emphatiska uttalande, om det frö till corruption, hwilket — enligt hwad länge före Argus blifwit anmärkt — ligger i sådana inrättningar som witra Academies, hwar wid Argus gör den anmärkningen, att detta frö företrädeswis groer och skuter i höjden till en frodig planta under de monarchiskt constitutionella styrelserna. "Så härkinnstone" — tillägger han — "förhållandet warit med Fransyska academies. Aldrig skilrades utaf Fransyska författare academies förderf och serwitket, någonsin med så mörka färger under Napoleon och före revolutionen, som nu."

Då man an, att insupa sin sedermera med hög ton förkunnade wisdom, endast ur dagblad och tidningspapper faller sig ganska beqväm, är det å andra sidan bedröfligt, att emedan dessa tidningar widröra blott ämnen för dagen, de icke innehålla allting, så att wisa personer, hwilka ensamt ur dem hemta och kunna hemta sin lärdom, icke bewaras från ledsamheten att göra sig iblidiga genom ådagaläggandet af prof på grof ofunnighet. Det går oss till hjertat att detta nu åter inträffat med Argus. Han försäkrar oss, att under Napoleons regering inga så hårda klagenål förnummits öfwer Franska academies. Men huru kunde man klaga öfwer hwad som då ej fanns? Argus wet neml. icke att alla den föregående konungatidens academies, under republikens och kejsareddemets period woro sammanslutna i Institut national. — För öfrigt skall den som will läsa de af Pistaval, i Causes celebres, meddelade åtskilliga rättegångshandlingar mot Franska academies, eller St. Evremonds comedie öfwer densamma, lätt erfara, att ungefär lika bespökningar som nu göras af le Constitutionel mot academies, äro gjorda emot henne långt före detta. I alla tider och under alla wärelse former har det funnits män, hwilka insett

därskapen och stadligheten af det skofwa och wridna.

Frejas Klagan.

Bedröfwad satt Freja wid stranden,
Och gret i den ensliga lund.
Hon såg åt de blånande landen
I midnattens stjernprydda stund.

Hon sride sin Odder och råtte,
Knäbbjande, handen bitat
Der fullmånen, lutande, stråkte
Sin bild ibland wågornas gråt.

"Åt kom då, min Odder, tillbaka,
Din Freja dig förier på strand.
Kom, kom till din ålskande maka,
Hit åter på böljornas rand!"

"Se här utaf blommor jag bäddat
En lägerstad nere w' skön.
Till randen jag gullhornet bräddat,
Med gudadryck, herrlig och skön."

Då hördes i luften en stamma,
Från molnen en stråle såg ner.
"O Freja! din klagolåt hämma,
Din Odder ej åter du ser."

"Minns ndjet, det rufande, flyttar
Så snabbt som en wärwind i lund.
I njutningens armar snart lyttar
Hwar kärleks hänrytta sekund."

"Och offret bli tårarne sedan,
Till tårne den blomma man gaf,
Tills åldren i skynnmande nedan
Öf för till ett fremmande haf."

"Se upp!" Nu hon såg med sitt bga,
O himmel, hwad tusande syn.
Ett haf utaf gull i det höga,
Som bröts mot den rodnande skyn.

Och i detta hafwet så sköna,
Så herrliga bar hon såg;
Och på dessa bar det gröna,
Det himmelska utsädet låg.

Åf tårar, af smekningar, ibien,
Åf tybar af trohet och hopp,

Äf jublande, blågda nbsen,
En dansande, rosenklädd tropp.

Hon torkade gråten från kinden,
Som mildt utaf dagranden bröts,
Och nu hennes kagan i vinden
Till stilla adagio förböts.

Strödda Underrättelser.

Stats-inkomsterna uti de Förenta Staterna i Norra Amerika, uppgingo åren 1824 och 1825, till nära 144 millioner francs; men utgifter icke till 118 millioner. Sverfottet war således öfver 26 millioner. Krigshären, fästningarne, milisen, militair pensioner, m. m. kostade staten omkring 25 millioner; sjöbeväringen, hwilken erhållit mycket tillökning, 11 millioner; och civila styrelsen, jemte utländska förhållanden ungefär 10 millioner.

Ryska styrelsen har anbefalt en gräfning af segelkarta kanaler, hwilka skola förena: 1:o floderna Moskwa och Wolga; 2:o Suchona och Dwina, hwarigenom en omedelbar gemenskap uppkommer emellan Archangel och Petersburg, och en ny inhemsk handelsväg öppnas till Sibirien; samt 3:o Niemen och Weichsel, midt igenom Polen.

Dokhandels Anmälan.

(Fasadt.)

Historiska Anteckningar af Louis Jerome Gohier, President i Directorium den 18 Brumaire (9 Nov. 1799). Fyra Delar, 45 ark in 8:o. Hårberg 1825 och 1826.

Wland skrifter, rörande dagens historia, hafwa Gohiers Mémoires i Frankrike wunnit det högsta bifall, genom den opartiskhet hwarmed de framställa så wäl Napoleons förtjenster som hans fel. "Jag skall göra full rättwisa åt Napoleon," säger förf. i sitt företal, "men jag skall icke, för att upphöja glansen af den kejsrliga purpurn, förnedra mig till att föringa den glans, hwaraf republiken lyft. Jag skall, under erkännande af all den åra, hwarmed han höjt sig, taga national-årans förswar. Jag skall gifwa kejsaren hwad kejsaren tillhör, och nationen hwad som tillkommer nationen."

Egentliga affigten med dessa memoires synes också vara, att rättfärdiga den republikanska styrelsen samt constitutionen af år 1795, och bewisa, att om revolutionen 1799, hwarigenom Napoleon förtröde Directorium, icke stett, så hade icke heller 1814 års händelser inträffat, och Franska republikens krig hade varit tryggadt. För öfrigt är det icke mot Napoleon, som förf. riktar sina swåraste förbannelser, utan mot dem som woro honom behjelplice att utföra hans revolution, i synnerhet mot "förtröden," Sieyès, samt mot Napoleons trofna rådgifware, och mot den omwärdiga senat, som alldrig vågade att på hans mindsta wink upphäfwa eller förwertråda de lagar, på hwilka medborgarnes frihet och lif berodde, och som, efter att hafwa sämunda dragit att föra honom till förderfwets brant, begagnade det första gynnande tillfälle att förtröden.

Sfwer allt i denna skrift framlyser den rena kärlek till friheten och säderneslandet, och man kan derföre ej annat än högakt författaren, em så också icke skulle gilla hans republikanska besätt. "Då jag förläter Napoleons beundring," säger han, "deras entusiasm för den man, som mitt sädernesland i bojor, har jag också rätt att wänta, att de skola förlåta mig den entusiasm som frihetens heliga sak skall ingifwa mig så länge jag andas." — Man har kallat Gohier Frankrikes sista republikan, och förwarande skrift den verkliga sista republikanska ljud som hört i Europa, lifasom efterlangen af ett fröfadt instrument.

Skriften innehåller för öfrigt flera wiktiga och förut ofända upplysningar rörande så wäl den republikanska som kejsar-styrelsen, och är således ett angeläget supplement för alla samlare af memoires. Dess trovärdighet, hwilken ej kan betwiflas, gör den också till en wiktig hjälpkälla för hwar och en som vill studera den ifrågawarande tidens historia.

Rättelser: N:o 64. — Sid. 2 r. 15, B. öfverbragt 3 l. förmodligen. — Sid. 3 sp. 2 r. 22 B. 1 sidst. l. B. 1. — Sid. 4 sp. 1 r. 13 nedst. B. mest 1. st. art.

Stockholm,

tryckt hos C. F. Wennerström.

R o m e t t.

N:o 66.

Lördagen den 19 Augusti 1826.

Berättelse stäld till kejsar Nicolai, jemte dom öfwer deltagarne uti sednaste sammanvärdningen i Ryssland.

Sedan Undersöknings Commissionen slutat sina arbeten, tillförordnades för tillfället, genom ett manifest af den 13 Juni n. st., en öfwerdomstol (Haute-Cour de justice) för att fälla dom öfwer stats-brottslingarne. Denna har aflemnat en genom tryck bekantgjord Rapport adressé a sa majesté l'empereur, St. Petersburg, 14 juillet g. st. jemte en Liste des criminels d'état, condamnés par la Haute-Cour de justice. Berättelsen innehåller tillika den slutliga dom, wid hvilken öfwerdomstolen stadnat, samt de leutationer dem kejsar Nicolai sedermera behogat göra wid densamma.

Såsom ett slags inledning yttrar sig domstolen: "Rättegångs-ordningen i criminella mål är wäl föreskrifwen i de gällande allmänna lagarne; men uti ett fall som det närvarande, då det angår grofva förgripelser emot staten, måste brottmåls-lagens wantliga rättegångs ordning befinnas otillräcklig. Därför har S. M., wid tillsättandet af öfwerdomstolen, tåckts bestämma vissa additionella regler, grundade på en allmän juridisk rättegångs form, och hvilka woro oundvikliga för processens fortgång" (S. 1).

Domstolen öppnade sina sammanträden den 15 Juni, n. st. samt utvalde inom sig ett utskott, hvilket låt förekalla de anlagade, samt uppläste ånyo för dem deras gjorda bekännelser, dem de widgingo och bekräftade med sina underskrifter.

Enligt rikets lagar hade alla de sammanswurna, såsom deltagande i ett statsbrott, gjort sig skyldiga till dödsstraff; men i anseende till den olika werksamhet hwar och en härwid ytttrat, hade S. M. kejsaren befalt, att domstolen skulle ordna de anlagade under vissa "categorier," samt bestämma besvärfningen för hwarje klass. Till att werksställa detta, utsedde domstolen en commission bland sina medlemmar, hvilken uppsatte den öfwanför nämnda lista des criminels, der, under hwarje "categorier" med det för densamma utsatte straff, de brottsliges delaktighet i förhållande utpräpar.

Utaf 121 under ransafning och dom stälde personer, hade domstolen ställt fem utom all categorier, samt dömt dem att sändas emellan hästar; trettio en, utgörande första kategorien, blewo dömda att halshuggas; sjutton, upptagande andra kategorien, till en borgerlig döds och lifstids twångsarbete; två af tredje kategorien, till lifstids twångsarbete; trettio åtta, hvilka bildade den fjerdde, femte, sjette och sjunde kategorien, till twångsarbete för en bestämd tid, samt att derefter förwisas till Siberien för sin återstående lefnad; femton, af den åttonde kategorien, att degraderas, förlora sitt adelskap och förwisas för all sin tid till Siberien; tre, hörande till nionde kategorien, till degradering, förlust af adelskap och beständig "deportation" till Siberien; en, utgörande ensam den tionde kategorien, att beröwas adelskapet och degraderas till soldat, men med rättighet att tjena upp sig; åtta, af den elfte och sista kategorien, att degraderas till soldater, med rättighet att tjena upp sig, dock utan att förlora sitt adelskap.

Bland de anlagade hade endast Durgéneff, furst Schalóffskoj, Tschérikoff och Gorfki icke erkänt sin delaktighet. — Den hel. Synoden war

ifallad att bivistä öfver-domstolens sammantråden, samt lemnade, enligt gammal sed, sitt bifall till den sålde domen. Sedan denna blifwit underståd kejsarens bepröfwande, utfärdade han en Ukas, hvar af följande är hufwudsaktliga innehållet.

Kejsaren gillade wäl till alla delar den fällda domen, såsom grundad på lag och författningar; men fann likwäl för godt att "mildra straffen, medelst nedanstående beslut:"

"I. Statsbrottslingarne inom första kategorien, utaf öfver-domstolen fällda till dödsstraff, nemligen: öfversten, furst Trubetsoj, lieutenanten, furst Bobolénski, under-lieutenanterna (tvenne) Worisoff samt Gorbatscheffski, major Spiridoff, capitainerna furst Variatinski, furst Schtschepin-Rostoffski och Jakubowitsch, öfverste-lieutenanten Poggio, öfversterna Artamon Murawieff, Davidoff och Schweiloffski, fändriktarne Watkoffski, Betschasnoff och Diwóff, intendenten (med general-majors rang) Juschnéffski, lieutenanterna Arbusoff, Javalischin och Panóff, verkliga statsrådet Turg-neff, m. fl. *), benådas för dödsstraffet och dömas till lifstids twångs arbete, sedan de förut blifwit degraderade och förlorat sitt adelskap."

"II. Nedannämnde statsbrottslingar, hbrande lifskaldes till första kategorien och af domstolen dömdes från lifwet, befrias från dödsstraffet, men degraderas, beröfwas adelskapet och hållas 20 år wid twångsarbete, hwarefter de förwisas till Sibirien, neml. öfverste-lieutenant Matth. Murawieff-Apostol, collegii-afessoren Kuchelbecker, capitainerna Alex. Bestuscheff, Mik. Murawieff och Jakuschkin samt general-majoren, furst Wolkonski; den första och de begge sista "för den djupa ånger de wisat."

"III Statsbrottslingarne under andra kategorien, dömdes till en borgerlig dö, att nedläggas hufwudet på stubbstocken och att derefter hållas till lifstids twångsarbete, hafwa sålunda blifwit benådade, att capitain-lieutenanten wid flottan Nicolai Bestuscheff och capitainen Mich. Bestuscheff degraderas, förlora sitt adelskap och affändas på lifstids twångsarbete; de öfrige, neml. lieutenanterna (tvenne) Krinkóff, Bassargin och

*) Ut det sammandrag wi lemna, upptagas endast namnen på de personer, som förekomma i de förut meddelade underrettelserna, och på dem hvilka verkställas deltaga i sammansvärjningen.

Annenkoff, öfverste-lieutenant Lunin, öfverste Mikóff, regements läkaren Wolff, capitain Zwaschéff, capitain-lieutenanten Torson, m. fl. warda degraderade, förlora sitt adelskap, affändas på 20 års twångsarbete, och förwisas derefter till Sibirien; slutligen dömes öfverste-lieutenanten Noróff till degradering, förlust af adelskap och 15 års twångsarbete, och sedermera till nämnde förwisning."

"IV. Statsförbrytarna af tredje kategorien, dömdes till twångsarbete för lifstiden, nemligen: öfverste-lieutenanterna, baron Steinheil och Watenkoff, skola degraderas, förlora sitt adelskap, underkastas twångsarbete i 20 år, och slutligen förwisas till Sibirien."

"V. Statsbrottslingarne af fjerdte kategorien, dömdes af öfver-domstolen till 15 års twångsarbete, med derpå följande försändning till Sibirien, nemligen: general majoren Van Wisin, capitainerna Mukánoff, Poggio, Kornilowitsch, öfverste Arámoff, fändriktarne Alex. Murawieff, (tvenne) Bielájeff samt furst Ddojéffski, öfverste Marischkin, m. fl. skola degraderas, beröfwas adelskapet samt hållas 12 år wid twångsarbete, åtföljdt af en förwisning till Sibirien."

"VI. Statsförbrytarna af femte kategorien, dömdes till 10 års twångsarbete, åtföljdt af en förwisning till Sibirien, neml. capitain Nepin och lieutenanten W. Kuchelbecker, skola degraderas, mista sitt adelskap, arbeta i 8 år, och sedan försändas till Sibirien; fändrikten wid flottan Bodisco 2 skall insättas på arbete å fästning; men collegii secretararen Gléhoff och lieutenanten, baron Rosen undergå det straff domstolen dömt dem."

"VII. Statsbrottslingarne af sjette kategorien, dömdes till 6 års twångsarbete, med derpå följande förwisning till Sibirien, neml. öfverste Alex. Murawieff, straffas, för sin allvarliga ångers skull, endast med en deportation till Sibirien; och adelsmannen Lublinski förlorat sitt adelskap, undergår 5 års twångsarbete och förwisas sedan till Sibirien."

"VIII. Statsbrottslingarne af sjunde kategorien, dömdes till 4 års twångsarbete, femte förwisning till Sibirien, nemligen: öfversterna Liesenhäusen och Van der Briegen, capitainen, greve Tschernitschéff, lieutenanten Jo. Arámoff; fändrikten Tolstóji, m. fl. skola degraderas, förlora sitt adelskap, undergå tvenne års twångsarbete och derefter förwisas till Sibirien; öfverste-lieutenanten

Verstel och lieutenanten, grefve Bulgari, den sednare i anseende till sin ungdom, affändas på arbete å fästning för 2 år."

"IX. Stadsfästes domen öfver statsförbrytarena af åttonde categorien, enligt hvilken de skola degraderas, förlora adelskap och affändas till Sibirien, neml. underlieutenanten Andrejeff 2, verkliga statsrådet Krasnotutski, kammarjunkaren, furst Galitsin, majoren, furst Schakoffskoj, capitainen Fubman, m. fl.; marin-lieutenanten Bodisco degraderas till matros."

"X. De statsbrottslige af nionde categorien, hvilka blifwit dömda till degradering, förlust af adelskap och att förvisas till Sibirien, neml. underlieutenanterna, grefve Kanovnitzin och Kojevnikoff samt capitainen Orschitski, skola degraderas, förklarar sitt adelskap förlustige och instrifwas såsom soldater i en aflägsen garnison."

"XI. Statsbrottslingen af tionde categorien, capitainen Puschtschin 1, skall enligt öfverdomstolens dom degraderas, förlora sitt adelskap och blifwa soldat, med rättighet att tjena upp sig."

"XII. Statsbrottslingarne af elfte categorien, skola, enligt domen, insättas såsom soldater i en af de mest aflägsna garnisoner, dock med rättighet att tjena upp sig, nemligen fänbricken wid flottan Pet. Westuscheff, lieutenant Mussin-Puschkin, underlieutenanten Fock, m. fl. Lieutenanten Tsebrickoff skall förlora sitt adelskap och degraderas till soldat för hela sin lifstid."

"XIII. De statsförbrytarens öde som ej härstädes äro upptagne, och hvilka genom det oerhörda af deras brott äro ställda utom all categorie, öfverlemnas till den utnämnde öfverdomstolens godsfinnande."

(Undertecknad) Nicolai.

I kraft af denna erhållna rättighet, dömdes Paul Westel, Conrad Milejeff, Sergei Muravieff-Apostol, Mich. Westuscheff-Rumin och Pett. Kachoffski af domstolen att hängas, i stället för den bestämde bestraffningen att sönderslitas mellan fyra hästar. Det har förut blifwit omnämnt, att dödsstraffet på dem redan är verkställt. — Den afwen utom all klassifikation ställda Gorskis dom, är i berättelsen icke bekantgjord.

Recension.

Skaldeförskif, af A. Graffström. Första Häftet. Stockholm, hos Direct. H. Nordström, 1826. 94 sid. 8:o.

De flesta af de små, mest i en elegisk tonart sjungna skaldestycken, som här samlade erbjudas allmänheten, äro redan sedan några år bekanta, dels ur poetisk kalender, dels ur Stockholms Posten. De betydligaste af de nu tillkomna: Alfred (s. 79) — utgörande lifsom slutet på de tvenne redan tillfredre kände dikterna om Molly — och Sång öfver deras Kgl. Högheters Kronprinsens och Kronprinsessans för målning, d. 19 Juni 1825, bekräftad af Swenska academien 1825, bekräftad af det omdöme, som de äldre styckena grundlagt hos den granskande delen af allmänheten, det neml. att förf. har en utmärkt talent för versificationen, en stor leghet att behandla språket och afwen, om man så vill kalla det, mycken smak i planläggning och utförande, men egentligen ingen högre lyftning i phantastien; samt att hans inre skaldekälla flyter väl alltid jeunn och klar, men från en sparsam åder. Större compositioner tyckas icke vara förf:s sak, ehuru förre compositioner tyckas icke vara förf:s sak, ehuru förre målningsfången onekligen har en ganska jeunn och redig plan och ordentlig utveckling. Annars röjer detta stycke, att denne skalb, lifsom flere hans yngre bröder i A-pollo, sökt tillägna sig Tegners maner. Det är wackert att se den hyllning som härmed frambares åt en stor mästare; men skulle werldshistorien icke kunna gifwa dem en nyttig warning, då den framställer, hurusom den mannen derföre icke blef Scanderbeg, som tillagnade sig hans sabel, utan att just bruket af detta wapen fästet uppmärksamheten så mycket starkare wid olifheten af den arm som förde detsamma? Slutligen må erinras, att samlingen, medelst en nått dedicationsvers, är tillagnad Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan.

Litteraira Underrättelser.

Redan någon gång förut har denna tidning med delat utgifter om den småningom utwidgade besantenskap, utländningar göra med Swenska språket och litteraturen. De öfversättningar af Swenska arbeten, som blifwit bekanta, hafwa redan varit omnämnda. Fru Helwigs tolkning af Frithioffs Saga, befinner sig afwen i Stockholms bo

handel, och en tredje version af samma dist bearbetas för det närvarande af Moeniche i Stralsund. Biskop Tegners Tal wid D. K. H. förmaning, förut öfversatt på Danska, är i Lysk dragt utkommen i Lübeck 1825. — Utom de betydliga uppföp resande stundom gdra af Swenska böcker, hafwa nyligen, i bokhandels wäg, requisitioner blifwit gjorda af Swenska lexica och språktäror, jemte Swenska arbeten uti historia och witterhet. — Till Boston är i dessa dagar en försändning af böcker i de præcisa vetenskaperna afgången. — Från Holland har ett af våra bokhandelsbus erhållit ett på Swenska skrifwet bref af en infödd Holländare, hwilken lär sig wårt modersmål. Brefs wets författare önskar att erhålla wigtigare Swenska arbeten af alla slag. — Uti Erlangen meddelas undervisning i Swenskan utaf professorerna Engelhardt och Pfaff, samt philosophiæ doctorn, grefwe August von Platen. — Baron Fernsac lemnar uti sin i Paris utkommande Bulletin universal des sciences et de l'industrie, underrettelser om sådana Swenska skrifter, som höra till omfånget af denna hans journal.

Grundsatser om Patriotism.
Af Berkeley.

(Slut fr. No 62)

16. **I** fall pro aris et focis wore patriotismens lif, skulle den som hade hwarken religion eller hem, utgå en wistänkt patriot.
17. Jagen färdiner sig sjelf för sitt samwetes skull.
18. Det ges en lätt utwäg att tillfredsställa misnöda. — Sunt verba et voces quibus hunc lenire dolorem, &c.
19. Den som påstår att ingen redlig man finnes, den kan du vara säker om är sjelf en skålm.
20. Jag har intet förtroende för buk-patrioter. Några äta, andra dricka och en del tråta för sitt härab eller sin stad. Modern patriotism!
21. Jag är långt ifrån att tro, det hwarje strifande talare, eller hwarje knarrig knotare emot regering, derföre äro patrioter.
22. Patriot är den som af hjertat önskar det allmännas bästa, men icke stadnar wid önskingar, utan äfwen bemödar sig och sträfwar att befordra det.
23. Spelare, sprättar, win' euktlar, gathjeltar, procentare! — Wackra patrioter!

24. Några skriftställare hafwa ansett det omöjligt, att man kunde blifwa bragt derhån, att beleden allmänna andan. I närvarande tid skulle de sjelfwa hafwa warit färdiga dertill.

25. Patriotten åsyftar sin egen fördel, genom det allmännas. En bedragare gör det allmänna bästa sitt eget underordnad. Den förre betraktar sig såsom en del af det hela; den sednare anser sig sjelf för det hela.

26. Det finnes och skall alltid finnas en naturlig stridighet emellan styrelsen och folket. Den ena vill erhålla så mycket den kan, och det andra gifwa så litet som möjligt. Huru skall patriotten förhålla sig?

27. Han förskuter det nödwändiga. I fall han lemnar mera, är det med åsyftande på en större winst för fosterlandet.

28. En patriot vill alldrig agitera med det allmänna mynet till egen winning.

29. Ett moraliskt ondt bär alldrig fördfwas; för ett fysiskt ondt bär man icke blottstålla sig, om ej för att undwika ett större ondt eller att åstadkomma något godt.

30. Der hjertat är rent, der finnes en sann patriotism.

31. I bland embetsmän är det wanligen lättare att anträffa ett godt hufwud än ett godt hjerta.

32. En patriot ser gerna att det gifwes rättsskaffens män, samt att rättsskaffens män äro af o-lila tänkesätt.

33. Den som alltid tadlar, eller alltid prisar, är ingen patriot.

34. Wore alla menniskor mjuka och frypande hofmän, eller sträfwa tadlare; i hwardera fallet skulle det allmänna bästa illa befordras.

35. En patriot önskar framför allt, att inga stridigheter måtte finnas i staten.

36. De häftigaste gäsningar öfwergå lätt till fullkomlig förslappning.

37. Då en man smådar, slamar och stryter, mistänker jag hans patriotism.

38. Den smickrande hofmannen och den tvåra lantbon syfta oftast till samma mål: hwardera sin egen fördel.

39. En patriot högaktar ingen, för det han är af hans partie.

40. En orolig menniska är fallen att af misstag anse sig sjelf för patriot.

Stockholm,
tryckt hos E. F. W e n s t e r s m.

R o m e t e n.

N:o 67.

Onsdagen den 23 Augusti 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Sidslidne måndag firades på Drottningholm årsdagen af Hans Maj: Konungens utvälsande till Swenskt thronföljare, samt Hennes Kongl. Högheit Kronprinsessans namnsdag. Några utmärktä offentliga lustbarheter woro icke för dagen arrangerade; men en owanligt talrik samling af Stockholms invånare, som infann sig, för att ådagalägga sin tillgifwenhet för det Kongl. Huset, gjorde dagen i alla afseenden högtidlig och minnesvärd.

— H. E. Fältmarskalken Grefwe Stedingk återväntas i slutet af nästa månad. Huruvida H. E. kommer att taga vägen genom Finland, lär bero af omständigheterna och wäderlekens beskaffenhet.

Föreslagna och till nästa riksdag hwilande Grundlags Förändringar.

II. Regeringsformen.

1). — §. 37. **A**f denna §. har Const. Utskottet föreslagit en så lydande utwidgad redaction: "Konungen eger att i adligt stånd upphäwa mån, som genom trohet, tapperhet och dygd, lärdom och nitiska tjänster gjort sig af konungen och riket synnerligen för-

tienta. Konungen må jemwäl, såsom belöning för stora och utmärkta förtjenster, tilldela adelsmän friherrlig och friherrär greflig wärdighet. — Ej må adelskap eller friherrlig eller greflig wärdighet, som hädanefter förätnas, tillfalla flera än den, hwilken adlad eller upphäwd blifwit, och efter hans dödd, i rätt nedsligande, led efter led, hans äldsta manliga bröstarvinge af äldsta grenen, samt, efter dennas utgång, stamfadrens närmaste afkomling af då lefwande äldsta släktgren och så vidare. Om genom arf adligt stånd tillfaller den, som redan blifwit deruti sjelf upphäwd eller genom närmare arf insatt, upphäwe hans eget adelskap, så framt detta icke är af högre wärdighet, i hwilken händelse stamfadrens adelskap öfvergår till närmaste släktgren; finnes ingen sådan, utlöckne ätten. Förklaras någon sitt adelskap förlustig, tillfalle detsamma den, som dertill, enligt här stadgade grunder, närmast berättigad är." (Const. Utst. Mem. N:o 30 s. 173—176.)

2). — §. 56 bbrjas sätunda: "Allmänna frågor, som uti rikens ständers plena wäckas, må ej till ett omedelbart afgörande der upptagas, utan skola öfverlemnas till behörigt Utskott, som ege, att dem utreda och deröfwer sig yttra. Utskottens förslag skola först i ständens plena framställas till antagande eller förkastande, utan förändringar eller tilläpser. Öfras derwid i ständens plena sådana anmärkningar som hindra antagandet, erhålle Utskottet del af dessa anmärkningar, för att derefter förslagen ytterligare granska och jemfa. När ett sätunda beredt förslag till stånden återkommer, då ega de magt, att detsamma oförändradt eller med förändringar antaga eller också alldeles förkasta." Efter dessa sista ord, har Const. Utskottet föreslagit att följande tillägg

borde inslyta: "Dock må i bnfkningsmål, Utskottets förut framställda förslag genast af ständerna kunna med ändringar antagas." (Const. Utsk. Mem. N:o 70 s. 281.) Men med anledning af en återremiss från ridderskapet och adeln, innehållande detta ständs gemensamma tanka, har Utskottet föreslagit en ytterligare ändring af sitt förslag, så att ordet "bnfkningsmål," utbytes mot uttrycket: "de mål der riksens ständer endast ega mågt att besluta underdåniga föreställningar och bnfknningar." (Const. Utsk. Memorial N:o 83 s. 343.)

Ytterligare har Utskottet föreslagit, att hela sednare momentet af 56 §. från och med orden "Frågor om förändringar", ända till slutet måtte utestutas och med 81 §. sammanslås. (Const. Utsk. Memor. N:o 46 s. 220.)

3). — §. 60 innehåller följande mening: "Ej må några allmänna afgifter, af hvad namn och beskaffenhet som helst, utan riksens ständers samtycke kunna förbehållas, Stora Sjö-tullen å inkommande och utgående spannemål allena undantagen." Af dessa ord har nu Utskottet föreslagit en så lydande ändring: "Ej må några allmänna afgifter, af hvad namn och beskaffenhet som helst, utan riksens ständers samtycke kunna förbehållas, med undantag af Stora Sjö-tullen å inkommande och utgående spannemål, hvilka må af konungen efter omständigheterna beslutas." (Const. Utsk. Mem. N:o 16 s. 99.)

4). — §. 63 är till denna nya redaction föreslagen: "Desutom böra, för oförsedda händelser, twenne särskilda tillräckliga summor affättas och ansås, den ena, att vara tillgänglig, då konungen, till rikets försvär eller andra högst wigtiga och angelägna ändamål, sedan hela Statsrådets tankar deröfver blifwit inhemtade, finner den vara oundwirligen nödig; den andra att wid infallande krig af konungen wistas, sedan han Statsrådet in pleno hört och riksens ständer sammankallat. Rikens ständers förseglade och i banquen deponerade anordning å fästnings- och summa må ej för brytas eller summan utbetalas, än sedan riksdagskallelsen blifwit i huswudsstadsens kyrkor wederbörligen kungjord." (Const. Utsk. Mem. N:o 53 s. 239, 240.)

5). — §. 81. I denna §. har Utskottet föreslagit, att efter orden: nyttiga och möjliga att verkställas, följande ändring må inslyta: "Infommer till riksens ständer Constitutions Utskottet med något förslag till grundlagsändring, må riksens ständer kunna derom wid samma riksdag öfwerlägga, men

icke besluta. Öfwas i plena icke anmärkingar mot Utskottets förslag, hwile det, såsom ett rikens ständers utlåtande, till nästa riksdag. Öfwas åter mot förslaget anmärkingar, förwisas de, som hwarje riksständ särskildt förklarar utgå de gemensamma tankar, till Constitutions Utskottet, hwilket äligge att meningarne i möstligaste måtto till ett helt utlåtande sammanjenta, och, om oförenliga skiljaktigheter uppats, dem till behandling hos riksstånden derjemte annåla. Sammanslåmma nu dessa i ett utlåtande, hwile det till nästkommande ständers pröfning. Finnas åter något ständs tankar i en eller flera delar stridande mot de öfrigas, och fogar sig ej samma stånd efter dem, warde, för slutlig jentning, Constitutions Utskottet förstärkt till ett antal af tjugu personer från hwarje stånd, hwilke, genom samförd omröstning, med iakttagande af hvad 53 §. Riksdags Ordningen, till undwirligande af paria vota stadgar, bestämme Rikens Ständers utlåtande, för att dynebesti fullständigt beredt, hwila på sätt ofwan sagdt är. Öfwer de sålunda till afgörande wid nästa riksdag hänstutna förslag skall då endast kunna med Ja och Nej beslutas; och öfwerlemne riksständ de af dem enhälligt antagna förslagen, genom sina talmän, till konungen, med begäran att han wille sitt bifall dertill gifwa. Konungen inhemte hela Statsrådets tankar deröfver, tage sedan sitt beslut och meddele riksens ständer å rikssalen sitt samtycke, eller om de orsaker, för hwilka han icke samtycker till deras åsundan." — Derefter widtager det återstående af §. med orden: "Wilt konungen, icke enligt den gamla redactionen." (Const. Utsk. Mem. N:o 46 s. 220—225.)

6). — §. 98. Efter orden: "med öfwen afgår," har följande tillägg blifwit föreslaget: "I händelse Justitias Ömbudsmanen, wid samma riksdag under hwilken han blifwit wald, affäger sig det erhållna förtroendet eller med öfwen afgår, skola riksens ständer i embetet genast insätta den man, som de till hans efterträdare utsett. Skulle Justitias Ömbudsmanens utsedde efterträdare, under påstående riksdag affåga sig det erhållna förtroendet, eller i Justitias Ömbudsmansembetet insättas, eller med öfwen afgår, utwåles, på ofwan stadgade sätt, en annan behdrig man i hans ställe." (Const. Utsk. Memor. N:o 62 s. 258, 259.) Ytterligare har Utskottet, till det nu anförda, föreslagit ett nytt tillägg, så lydande: "Inträffar något af dessa fall emellan riksdagarne, skall riksens ständers rätt härutinnan, genom deras Fullmäktige

i banken och riksgälds contoiret utöfwad." (Conf. Utst. Memor. N:o 73 s. 307.)

7). — §. 102. Slutet eller 7:de punkten af denna §. är till följande ändring föreslagen: "Denna domstol, hvars sammanträden, hållna å ett dertill tjenligt offentligt ställe, allmänheten må kunna i mon af utrymmet och under behörig uppsigt å ordningen, biva, med förbindelse likväl att astråda när beslutet öfverläggas, eger, sedan ransakningen fulländad är, och domen efter lag såld, att densamma för öppna dörrar affunna." (Conf. Utst. Memor. N:o 68 s. 268, 269.)

Debutom äro ättilliga förändringar föreslagna wid ett stort antal paragrafer, med anledning af Carlstads utskottets project till en ny organisation af rikets styrelseverk; men som dessa förändringar icke kunna komma i fråga, utan så vida nämnde förslag af konung och ständer skulle gillas, hafva vi, för det närvarande, icke trott oss böra fästa uppmärksamheten wid desamma.

(Forts. e. a. g.)

Recension.

Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1796. Tionde Delen. Stockholm, hos Deleén, 1826. 386 sid. 8:o.

Denna del innehåller 1) Intrådes Tal af Dr C. P. Hagberg (sid. 1—33), hvilket meddelar hufvuddata till presidenten, m. m. baron Edelerantz's biographie. Enligt gammal plägsed påstas talaren egentligen wid den afgångnes witra förtjenster. Edelerantz sjelf yttrade, då han intog den plats han temnat åt Dr Hagberg, att nationen kallat honom endast att hålla faklorna i Apollons tempel, medan Svenska akademien öfriga ledamöter der öftrade. Det har annars sedan längre tid hört till schematismen af dessa intrådes tal, att den intrådande utmålar sin företrädare såsom den yppersta af alla snillen och menniskor, men sig sjelf, som den klenaste, obetydligaste och owärdigaste till den heder honom blifwit bewisad; hwaremot directeuren, hvilken beswarar talet, wäl gifwer honom rätt i den förre försäkran, men alldeles motsäger honom i den senare, tillkännagifwandes att han (den intrådande) besitter "egenskaper att gagna akademien pre-

fen." Efter denna schematism är så wäl Dr Hagbergs tal, som Stats-secreteraren Kullbergs swär derå (sid. 34—40) affattadt. — 2) Åreminne öfwer Archiatern Carl von Linné, af Hr Carl Agardh, Professor wid Kgl. Universitetet i Lund (s. 47—108). Förut har det varit wanligt i de prisbelönda eller om pris täflande Åreminnen, att framställa panegyrikens hjelte såsom den allra största man, hwilken i sin art werkslåt det högsta, hwartill mennisko förmodan kunnat hinna. Professor Agardh har antagit en originalitet i behandlingen, för hwilken ensamt hans Åreminne förtien den dubbla belöningen han wunnit. Han underrättar oss neml. att det man hittills ansett för Linnés högsta wärk, neml. utbildandet af Sexualsystemet, "war för wetenskapen obetydligt" (s. 59); att den beundran Linné derigenom förwärfwat, "kanske innan fort, skall smärningom förswinna" (s. 64); att endast det "är Linnés förtjenst, att hafwa på oomkullstidliga grunder byggt species och genera, sådana att de äfwen af den fransyska skolan med få och obetydliga förändringar måst antagas" (s. 71); att "i våra tider har Juslieu skrifwit ett wärk i samma ämne (angående plantornas genera), som kan anses öfwer Linnés, emedan den senare tiden wet mer än den förslutna" (sid. 77), o. s. w. Äfwen i ättilliga andra uppgifter och åsigtter är detta tal originelt, såsom t. ex. då det heter om Sverige, att det wid Linnés tid wäl "hade inträdt i det politiska Europa, men låg ännu utanför det bildade" (sid. 49), ehuru då redan bland andra Stjernhjelm, Olof Rudbeck, Urban Hjärne, Rydelius, C. Benzelius, Volheim, o. a. hade skrifwit och werlat. Eller då det säges, att naturen är "Gudomens utveckling i form" (s. 75); — hwem hade förmodat en sådan Spinozismus inför ett samhälle, der talaren öfwer upplysningen war secreterare. — Till och med stilen afwiker lika mycket från den hittills öfliga Åreminne-wältaligheten, som från den dogmatiska profans *tenue dicendi genus*. Detta Åreminne är neml. till föredraget — såsom det passar en botanist öfwer en botanist — mycket blomsterrikt; men någon gång dofta dessa blommor så starkt, att de förddöwa det wanliga begreppet, t. ex. då det försäkras att Gustaf III älskade Linnés namn, emedan "det war en staswelse i hans eget" (sid. 104). — 3) Snillet's wärl. Skaldestycke i twenne sånger, af Hr Carl Gustaf von Brinkman, s. d. En-

voyé, Kammarherre, Commendeur af R. N. D. (s. III — 133). Detta poem, i hwilket utom ganska mycket annat, äfwen följande förefommer:

"När bland toner, som i luften spela,
Selmas ångla-röst ditt hjerta rör,
Åh! hur tjust, att hennes smbet dela
För den Skald, hwars kärlek alldrig dör!
Eder när din andakt tårar giuter,
Du bland palmer Sions harpa hör,
Och de Nattwardsbarn i sannen sluter,
Dem en helig sång till templet för.

"När din själ med smärtande förtjusning
Genom moln en Golsharpa hör,
Och dess klang med löfvens aftonsusning,
Lik en suad af qwälda känslor, dör —
— — — — —
— — — — —
Suktar ej en wemodstär ditt öga?
Suktar ej ditt hjerta, Leopold!"

har med allt skäl af Swenska academien blifwit
ihågkommet med dess högsta belysning.

(Slut e. a. g.)

Akustik.

Wärdsam anhållan hos Farbror, att han
under nu påstående warma wäderlek
måtte wara försigtig om sin Hälssa.

Wästa Farbror!

Farbror lärer troligen icke hafwa läst eller också helt
och hållet förgåtit Kongl. Sundhets Collegii regimie
i Post och Jurikes Tidningen, angående de mått och
fleg till hälsans bewarande, som böra iakttagas un-
der nu påstående warma wäderlek, äfwen som Kongl.
Veterinär inrättningens warningar med afseende på
mjelbrand, då farbror till den grad slagit sig 168
med sin dyra lekawen, att farbror, efter hwad som
förljudes, i en spite af icke mindre än 8 nunror, en-
sam tillika med sin sättnare, förtårt nära 150 kannor
af den wattendigra masssa, hwartill farbror utwatt-
nat Benjamin Constant's spiritus. Detta kan ound-
ligen i längden bekomma farbror wäl. Farbror som
är den corpulentaste af alla tidningar och sålunda mindst

rörlig, liksom mest utsatt för förkylning, borde framför
alla andra wara försigtig. Har då farbror icke läst
eller lagt på hjertat Kongl. Sundhets Collegii ömna
och menniskoälskande föreskrift, att blanda åtminsto-
ne en jungfru spirituelt i hwarje kanna man
utdricker? Har det då helt och hållet fallit ur far-
brors minne, att den boskapsstuka som graserar i
Upland, är hardt nära Barkarby, dit farbror
brutar resa för att uppgöra sina fredsförslag?
Om farbror ändå drucke litet Mariencreuz, Fransk-
derbruns eller Eger watten; men det är ej att tän-
ka på, då farbror redan för flera år sedan tillkän-
nagifwit sin affky för desamma. Hårtill kommer
att farbror nu nyligen råkat i en högst betänkelig
transpiration, i anledning af mistaget öfwer Fran-
ska academien, och hwilket mistag Kometen tog sig
friheten att råtta. Wästa farbror! för all del war rädd
om sig! Här dö många menniskor knall och fall,
att man kan bli alldeles försträckt. Läs blott om gula
febern i Post och Jurikes Tidningen, läs om
mjelbranden i Stockholms Dagblad, läs om röste-
bern i Hedins läkarebok, läs i de medicinska bde-
terna om koller, om stott, om Augusti febrar, om
watten i hufwudet, och farbror skall säkert finna om
saken ej är att narras med. Skulle illamående
fortfara, tillstyrkes, då farbror är en grundlig tän-
nare af Engelska constitutionen, att derur präpa
några lod Engelskt salt. Några kryddpåsar af memo-
rer, utdrag ur Fransyska tidningar, m. m. skulle må-
hända icke skada. För öfrigt hoppas jag att far-
bror, som i grund studerat medicinen, ej underlåter
att på sig sielf börja sin praktik, innan den förebrä-
dade afresan till England.

Med wärbdnad tecknar jag mig, farbrors
tjenstwillige
Kometen.

P. S. Som farbror ej lärer äga någon pen-
sion, tar jag mig den friheten, att så länge farbrors
sjukdomstillstånd fortfar, anslå en sådan af 12 Rik-
om året, dock utan de förbindelser som wantligen plä-
ga åtfölja pensioner.

Stockholm,
tryckt hos C. F. Wennström.

R o m e t t.

N:o 68.

Lördagen den 26 Augusti 1826.

Jurikes Nyheter.

Stockholm. Den Kongl. Familjen fortsätter att vistas på Drottningholm och lär komma att kvarstanna der, till dess tillräckliga rum på Kongl. Slottet i Husvudstaden hunnit blifva reparerade. Hans Majestät Konungen har på några dagar tackat besökta Rosersberg.

— Man berättar, att H. E. Hr Grefve Stedingk, på återresan från Moskau ämnar taga vägen åt Berlin, och derifrån återvända till fäderneslandet. För sanningen af detta rykte kunna vi likväl icke answara.

Föreslagna och till nästa riksdag hvilande Grundlags Förändringar.

II. Regeringsformen.

(Forts. fr. N:o 67.)

Sedan vi i det föregående meddelat de föreslagna förändringarne, skola vi till desamma widfoga några anmärkingar.

1. — Constitutions Utskottet nämner, att det blifwit föranledt att uppgifwa detta förslag till ny redaction af 37 §, genom flersaldiga inkomna anmärkingar, bland hvilka också några yrkat "Svenska adelns återbringande till ett enda helt;" men som Utskottet trott sig "böra wälja medelvägen emellan en onddig utwidgning, icke ingående i Lagstiftningens princip och en obillig inskränkning," har det skadnat wid sitt uppgifna förslag. Men dermed har Utskottet afwen lemnat ett prof på, huru föga man lyckas med jemkningar af afwikelserna från det rätta, hwilket i hwar sak är dess constituerande idé. Vi

twifla att någon mera fullständig, mera träffande och allt uttryckande förklaring af denna idé kan gifwas, än då man säger att adelskap är ett stråfwande att vara ett organiskt, genom tiderna fortgående monument af fosterlandets, under serfilda tider, genom familjernas stamsfäder, förwärfwade ära. Det är således naturligt, att adelskapet måste vara ärftligt. Men då adelskapet således är ett arf, måste det antaga naturen af allt annat arf, till hwilket en aflidens efterkommande alle samtliga, så wida icke någon legaliter förwerkat det, har och måste hafwa lika rätt. Alltså, då ingen allmänt gällande rättsgrund kan uppgifwas, hwarföre ett barn ensam skall ärfwa sin faders reella egendom, finnes ei heller någon, hwarföre blott det ena barnet, med de andra uteslutande, skall ärfwa sin faders ideella egendom eller adelskap, så att endast äldste sonen, men icke de öfriga barnen, skall få bära hans namn, o. s. w. Twertom innehåller en sådan bestämning på en gång en orimlighet och en orättwisa; ty hwad från en och samma stam uppväxer, måste wäl vara likartadt och såsom sådant bli allmänneligen erkändt.

Man må icke inwända det ett sådant förhållande, att blott äldsta sonen ärfwer fadrens adelskap, förekommer i England; ty för det första blir icke det i sig sielf orätta derföre rätt, att detta orätta någorstädes af misbruk utdfwas; för det andra har detta förhållande i England sin grund deri, att adelskapet (Lordship) är byggt på majorater, hvilka ärfwala endast äldsta sonen; och för det tredje gäller detta förhållande för hela Engelska adeln, så att icke inom wiisa familjer adelskapet ärfwes af alla barnen, inom wiisa åter blott af äldsta sonen. Att en sådan brist på enhet, sådan som den nu i Sverige

fbrefinnes — och der den nu mera aldraminst är på sitt ställe, sedan adelskapet der blifwit bragt till hwad det bör vara och ursprungligen varit, neml. något endast ideelt bestående, i ett på wist sätt utmärkt namn, ett eget epithet, bestämda symboler för sigillet, och tolfringning efter döden, samt med endast den reella, wiserligen högst dyrbara rättigheten att vara national-representant, med åtskiående skyldighet att derunder underhålla sig sjelf — ännu mera måste öka den förwirring, som naturligtwis uppkommer af all afwikelse från det rätta, är påtagligt och äfwen af erfarenheten befunnat. Enligt uppgift skall den nu till förändring föreslagna 87 S. hafwa blifwit dieterad af riksdagsmannen utaf hederwårda bondeståndet Matts Wehrson, och det på följande motiv, "att ju mera god råd det blir på en vara, ju mera faller den i wårde." Allmänheten må döma, om det wada expedientet instränkt eller ökat öfwerflödet på den i fråga warande waran. Wist är åtminstone att den ökat antalet af de representerande. Fordom då, enligt den rena ideén för adelskapet, alla barnen efter den som deri upphöides, ärfde hans wårddighet och de högre graderna i densamma, förswann den stam, som t. ex. blef friherrlig, ur de simpla adelsmännernas antal, och i fall den blef gresslig, ur friherrarnes. Nu åter, om en i adeligt stånd upphöjd har två söner, och han uppfstiger ända till grefwegraden, så har yngre sonen förblifwit adelsman, den äldre baron och fadren grefwe, så att tre familjer utgått ur en stam; och i händelse båda sönerne varit ommyndige, har fadren i egenkap af deras förmyndare, genom utfärdade fullmagter för den adliga och friherrliga ätten, ensam representerat trefaldigt i st. f. enkelt såsom fordom. Widare om yngre sonen af en efter 1809 adlad, sjelf förwårswat adelskap, så skulle, om den äldre brodern hwilken ärst fadrens adelskap, dödt utan manliga arfwingar, en person komma att äga dubbel adelskap, neml. både det sjelf förwårswade och det efter äldre brodern ärfda. (Slut e. a. g.)

Recension.

Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1796. Tionde Delen. Stockholm, hos Deleen, 1826; 386 sid. 8:o.

(Slut fr. No 67.)

4) Minne af General Lieutenanten, Friherre Carl Magnus Stuart (s. 137—169), en

fullständig, högst intressant biographie, wid hwilken man skulle endast kunna anmärka att den är alltför mycket reflecterande och berömmande, för att gälla som fullständig i sitt slag. — 5) Inträdes tal af Hr Grefwe Anders Fredric Sködebrand, en af Rikets Herrar, ic. (s. 171—204). Grefwe Sködebrand efterträdde Nils Lorentz Sjöberg, och den som erinrar sig sångaren af Atheisten, Handeln, Posidippi klagan, Posidippi swar till sina Granskare, m. m., måste medgifwa att det honom egnade lof är uttaladt så, som han sjöng. Det har också akademien dåvarande directeur, med utökta ord, erkänt i sitt swar (s. 205—208). — 6) Wiljan, Moralisk Afhandling af Hr Carl August Nordfors, öfwerste och Riddare af Kongl. Swårds orden (s. 215—305.) Akademien hade önskat erhålla "något filosofiskt och helst moraliskt ämne, tjenligt att i wältalig stil afhandlas." I denna moraliska afhandling erhöi akademien ett sådant "ämne", fullkomligen wårddigt des högsta belysning. Des stil är neml. i högst grad wältalig, icke blott genom den dithyrambiska oordning, hwilken alldeles tillintetgjord den logiska utvecklingen, så öfrentlig med och så förderlig för den rent academiska wältaligheten, watan och genom denna rikedom af stora tafflor, hwilka anträffas på hwarje sida; t. ex. "Föreställsom oss ett antal af män, åt hwilkas hjertan och snillen både uppfostian och natur belat sina rikaste gåfwor. De låta ej dessa stänker ligga i öfverksam hwila, de anwända dem och låta deras lius lysa för hela werlden. Hwilkens wårddnad ingifwa ej desse män? Med Newton och Swanberg regera de himlarne; deras förstånd utforskar, med Lockes eller Kants, sitt eget innersta wäsande; de intränga med Berzelius och Berthollet i djupet af naturens hemligheter; med Linné och Buffon ordna de skapelset"; med Solon skrifwa de lagar, och med Paradisets, Achills, Virginias, Didos och Ebrsonins sångare, stå de englarnes harpor. — — — Dagen eller Herrans eldstoder life, gå de fram, och mdrktrot wiser för deras steg; och wid betraktandet af deras hjertelag säga folket: "wore alle som dessa, så bodde blott lius och frid och rättwisa på jorden." (sid. 221, 222). Det kostar werkligen på rec., att det instränka rummet i Kometen skall hindra oss

o) "Skapelsen förbitrad; M. S. derpå war ej mycket öfgrä," Se: Wälare Wälningen från Gambara

nom att anföra flera af dessa lysande ställen; såsom t. ex. en mätning huru Romerska senaten råddes pålagade, Rom suckade och Helvetien quod (s. 225); af hjeltars "ättling på wälfustens iber" (s. 226); af Abdallas driffige son (s. 231); af honom, "wid hwars warde folken sågo en ny werld uppståga" (s. 233); af den "beflaganswärde usling på sjuksdomens långwariga låger" (s. 281), jemte så många andra. Men läsaren må uppöfka dem sielf och njuta. När gon skulle wäl kunna inwända att man swäriligen igen finner något filosofiskt i denna afhandling, den der utmärker wiljan, såsom warande dels det hwad wi böra wilja, dels huru man bör wilja (sid. 217, 218), och hwilken framställer såsom en stor och driflig upptäckt, att "bygd är en stor kraft," ("utan swigtning och eftergift") samt lägger denna kraft i wiljan (s. 256); men man måste erinra sig, att medlemmarna af Swenska academien långt för detta förklarar sig wara hjertats filosofier, och naturligtwis tillfredsställes hjertats filosofie helt andra fordringar, än förståndets. — 7) Minne af Andre as Rydes lius (s. 311—386). Walet af denne store tänkare till föremål för academien minnespenning, hedrar lika mycket academien, som det sätt på hwilket detta minne blifwit tilläddt, hedrar talaren. Det är besänt att det nu mera är åt Dr Franzén som författandet af dessa årliga minnestedningar är updraget.

In såndt.

Nå redact. af tidningen Kometen, i N:o 63 d. 9 Augusti 1826, meddelat några framl. Dr Struves lefnads omständigheter, med önskan att om dem erhålla fullständigare uppgifter, har en gammal wän till den hängångne, welat om honom lemna följande biographiska tillägg och rättelser.

Jacob Bernhard Struve, hwars fader war grosshandlare, och hwars moder i andra giftet blef förenad med grosshandlaren i Stockholm Luhr, föddes i Stockholm den 14 October 1767. Ankomsten till Upsala år 1779, åtnjöt han der, under flera år, privat undervisning och handledning af mwarende domprosten, m. m. Dr Winbom. Blef till studerande wid Upsala universitet inskrifwen d. 28 Februari 1783, disputerade pro exercitio den 16 Juni 1785 under prof., commend. Dr Thunbergs præsidium, för en botanisk dissertation de Erica, och

undergick medico-philosophiska examen d. 24 Maj 1788. Under sin student tid gjorde Struve, af kärlek till natural historien, hwarnei han ägde mycken insigt och betydliga samlingar, flera års resor genom de flesta Sweriges provinser, deribland äfwen genom Lappland. Anträdde d. 24 Maj 1791 en utländsk resa, och blef samma år i Kiel promoverad till medic. doctor. Återkommen år 1794 till fäderneslandet med god theoretisk kannedom i musiken och med en uppöfwad musikalisk talang, befann han sig sjuktlig och köpte sig, i ändamål att genom wistelse på landet återfå hälsan, en landegendom wid Norrebro, till hwilken stad han återflyttade efter 2:ne års förlopp och återwunnen hälsa, samt uppehöll sig flera år med musikalisk undervisning. Under denna tid sökte han, i behof af lön, organist besällningen wid Tyfka kyrkan i Norrebro, erhöill denna syfta, flyttade 1816 till Stockholm, hwarest han lefde genom och för sin konst, samt fick i sina compositioner njuta och njutas.

Musik.

En Consistorii Pedells ödmjukaste Gratulation till sitt Consistorium på Sjusofwareds dag.

S kyrkones pelare, priswärda män!
Er fördrag på nytt er förenar.
Med Sjusofwaredagen den kommer igen
Swart är, eder Namnsdag jag menar.

Jag är wäl er ringaste tjenare här,
Doct wärdes ej afflä min gäfwa.
En gratulation jag i råckfikan här,
Hwars mål är att blygsamt er lofwa.

Ly det är werldskunnigt, att alldrig i ta'n
Färfängeligt pris utaf werlden,
Och att för en stjerna i styn som för f—u,
För frestelsen, lustan och flården.

Blott ofwan ifrån kommer åran hit ner,
Ett maskbo är stjerna i bricken.
Allt derför den lössång ät eder jag ger
Är blyg som min sängund, boricån.

Det påstås att Sjusofwaredagen har fått
Sin första benämning af sofwa,

Lj under vår lefnads omverlande loff,
Är sünnen den ädlaste gåfwa.

Dödd är man för werlden och alla begär,
Som wilia sig med oss befrynda,
Dch syndar man ock, det i sünnen blott är,
Dch det kan ej kallas att synda.

Nu säges förwist, att det hände en dag,
Att när consistorium sådde
Sin såd öfwer land, enligt urgammal lag,
Dch krafterna mer ej förnådde,

Man gick till att sofwa i skönsta paulun,
Wid astoneus stummande timma,
På boststrar af lättaste, lenaste dun,
Så mjukt som i smör till att sminna.

Kom owännen så, och sin såd deruti
Han sådde, (idgnaktiga orden);
Sju weckor derefter man waknar och si!
Bland hwetet stadt ogräs ur jorden.

Så swingel, som tistel och törne der stod,
Dch qwasde den herrliga wårten.
Den wise nog lättligen saken förstod,
Den dumme begrep icke texten.

Dch så conclusionen beramas en corps,
Dch det i capitlet med gamman:
Wäst är att på tegarne ogräset står
Tills sörden, med hwetet tillsamman.

Der super en tistel af ditenas by:
Ett törne der riswes och grälar.
En swingel der nickar sitt jeté baltu
Med nacken, och trämar och trälar.

Hwad gör det oss wänner? Wi plocka den ull,
Som törnet bortriswer från fåren;
På tisteln wi fånga steglifor af gull,
Dch swingeln blir stadig med åren. —

Till minne af saken blef dagen benämnd
Sjusofwares, (ho kan det klandra?)
Dch dersför på den man är mera bestånd
Att sofwa, än på alla andra.

I sidd härutaf på er namnsdag i dag,
Mitt lof jag er blygsamtwill räcka.

Er följie den lifwande sünmens behag,
Må intet er derutur wäcka.

Doct skulle en slägtinge glupft desperat
Er södra, så sluten då schismen;
D! hären hans rop om ett fett pastorat,
Hans yrkan uppå Nepotismen.

Ett giftermål galler också hwad det kan;
D! sen, hur på skönheten rinna
De bediande tårar på kinden, min sann
Den saken nog tål att besinna.

Gud signe hwart dga, som får sig en blund;
Det stärker de mattade leder.
D tron mig det wärer, förkofras ert pund
Blott det uti fjäder läggs neder.

Dch skulle en rullande ost med sitt dån
Ert stumrande bra förtreta,
Den ödmjuka, rundliga skänk ej försmån,
Den ges er ju blott för att äta.

Dch om någon hand, nota bene från skyn,
Med till er ett himlabref fäller,
För nollorna alldrig förwandlens om hyn,
Om ettan blott framföre galler.

För magten, som dwäljs i sitt prunkande lofs,
För höghetens stolta magnater,
Er bugen med christelig mjukhet*) i stof:
Det höfwes de rätta prelater!

Doct framför allt annat, o sofwen i frid,
Som fordom Sit Peter på skutan.
Den snabba, oroliga, stormande tid,
Nog isper sin ban er förutan.

Så blifwe er sömn både ljustig och lång,
I glada som sorgliga öden,
Tills domsens basun eder jagar en gång,
Ur yttersta sünnen till ödden.

*) Worde så ödmjukhet; men det trefasliga ordet kunde
oaktadt allt bemiddande, ej inkällmas i versen.

Stockholm,

tryckt hos E. F. Wennström.

R o m e t e n.

N:o 69.

Onsdagen den 30 Augusti 1826.

Juriles Nyheter.

Stockholm. En rättgång af högst egen och märkelig beskaffenhet är på vägen att anställas emot Tidningsbladet Granskaren. Utgifwaren af denna Tidning har, i en mot Argus riktad artikel, insinuerat, att de Protocollskrifvare inom Kongl. Maj:ts Canslie låto af Tidningskriřvare, som föra ett yppigt tefnadsfätt, förleda sig att yppa hvad som förekommer i Statsrådet. I anledning häraf hafva nu samtliga Protocolls Secreterare, uti en till Justitiæ Canslers Embetet ingifven skrift begärt, att åtal må anställas emot Redactören af försämnings Tidning. Något Tryckfrihetsmål af denna beskaffenhet har oss veterligen icke förevarit, sedan nya Tryckfrihetsföbrordningen utgafs. Det förtienar att anmärkas att Granskarens redacteur, som så ofta, merendels i otid, förfirat sig öfver andra tidningars så kallade insinuationer emot embetsmän, sjeff varit den första, som gjort sig skyldig till en sådan af den svåra beskaffenhet, att lagligt åtal icke gerna kan undvikas.

Föreslagna och till nästa riksdag hvilande Grundlags Förändringar.

II. Regeringsformen.

(Slut fr. N:o 68.)

Sidsänkande missförhållanden har väl Const. Utskottet genom sin föreslagna nya redaction af paragraffen sökt förekomma; men huru det fullkomliga i sednare fallet lyckats, kan vara fråga underkastadt. Väl heter det: "Om genom arf adligt stånd tillfaller den, som redan blifvit deruti sjeff upphöjd eller genom närmare arf insatt, upphöre hans eget Adelskap," ic; men kan detta upphörande rimligen gälla för någon annan än äldsta sonen och hans slägfödd, och skulle ej yngre sonen ärfva det adelskap sadren förvärfvat? Eller är det mera rim-

ligt, mera med arfsbegreppet öfverensstämmande, att då jag ärfver något, skall det jag på egen hand förvärfvat upphöra att gå i arf till mina efterkommande, än att det af mig förvärfvade skulle inskränka eller upphäfa min arfsrätt till det min far eller farfar förvärfvat? Man bbr desutom hägfonna, att den som sjeff blifvit adlad, betalar de derwid ärfbljande icke obetydliga afgifter; skulle han nu, i afseende på sina yngre barn hafva gjort det förgäfwes, så snart han och hans äldste son ärfver ett annat adeligt namn? För öfrigt, då duglighet och — om man så får uttrycka sig — adeliga egenskaper icke äro bundne wid försjöfveln, kan det icke hända, eller har det icke redan ofta händt, att en adlad far med grämelse måste se sin erhållna värdighet ärfvas af en äldre son, som alldeles icke kan upprätthålla än mindre förbå den, men härvid likväl utestuter en yngre stäktigare, genom hvilken det vunna adelskapet skulle med ära hafva fortlevvat? Redellst afgifter, hvilka ärfblja förvärfvandet af adeligt diplom, förminskas, endast till den äldstes förmån, den egendom som de yngre barnen, tillika med den äldste sonen, skulle ärfva? — Slutligen, måste, hvarje nyadlad betala bland andra afgifter, äfven en sådan till Wadsiens adeliga Jungfrustift. Vore detta då icke uppenbart orätt, i fall en nyadlads öbetrar blefvo uteslutna från den med denna skyldighet förknippade rättighet, att i detta stift blifva inskrifna? Men kan någon der inskrifvas utan att vara adelig jungfru? Huru skall denna knut lösas? Skall i ett adeligt Jungfrustift äfven oadeliga jungfrur inträda, och således en *contradictio in adjecto* uppkomma; eller skall en i adelig värdighet upphöjd, adla alla sina öbettrar jemte sin äldsta son, men

icke sina öfriga söner? Kanste wäl man att det tomta fröken-namnet skall för ödottrarne wara ersättning för det blott halftwa af emot bröderna, som de efter en afsidan adelig far, enligt lag, konnna att uppbåra, då de annars, i wisa fall, om fadren ej blifwit adlad, ärft lika med sina bröder. — Då så många och ännu flera skäl kunna anföras mot ett stadgande, enligt hwilket Sverige erhållit två slags adel (i dagligt tal utmärkta med olika benämningar), måste det enda ändamålsmåfiga wara att upphäwa hela paragrafen, och härtill synes tjenligast, att alla palliativ-modificationer måtte förkastas, på det att missförhållandet så mycket mera skärande måtte falla i ögonen, och så mycket förbereda en återgång till det rätta.

2). — Detta förslag är gjordt med affigt att befordra riksdagsårendernas styndsammare gång, och då det gifwes flera mål, i afseende på hwilka riksens ständer endast hafwa att yttra underdåniga önskningsar, och då dessa således icke antagas utan Kong. Maj:ts Nådiga godtyckande, efter föregången pröfning i Statsrådet, är wid dessa mål icke den noggranna öfwerläggning nödwändig, hwars befordran med återremis till Utskotten åsyftas. Det tyckes alltså wara skäl att gilla den föreslagna ändringen af 56 § 1:a Mom., så att dylika blott förestånings- och önskningsmål, genast, wid första föredragningen, må af ständerne kunna förändras och derefter antagas. — Hwad åter 2:a Mom. 56 § beträffar, har det tillförene innehållit en stridighet med stadgandet i 81 § "i så måtto att, då det förslagna förhånder riksens ständer att, äfwen i händelse Const. Utskottet affyrkt en konungens proposition, rörande ändring i grundlagarne, derom wid samma riksdag besluta, det sednare åter lemnar riksens ständer fritt wäl att antingen genast afflå propositionen eller också uppskjuta afgörandet till nästföljande riksdag." På de motiver Const. Utskottet i sin memorial No 46 utvecklar, måste man wäl alltså finna utslutandet af detta 2:a Mom. i 56 §. fullkomligen i sin ordning.

3). — Då ordalydelsen af 60 §, sådan den hittills varit, tyckes antyda att konungen — yttrar Const. Utskottet — wäl skulle kunna höja, men icke minska tullafgifterna för inkommande spannemål, och då detta innebär en obehörig och för det allmänna menlig inskränkning af konungens magt, har den nya redactionen, till afhjelpande af ett sådant missförstånd blifwit föreslagen. Öfverligen kunna uttrycken

i en grundlag alldrig wara för tybliga eller för bestående, och alltså föreser man med säkerhet, att nästkommande ständer lära antaga och gilla detta i så god affigt gjorda förslag. Men fråga kan dock wäckas, om den föreslagna förändringen war alldeles öwifforligen nödwändig. Kan konungen förminska alla andra allmänna afgifter — och åtminstone innehåller icke 60 §. något förbud deremot, — så är det naturligt, att han äfwen måste kunna förminska eller nedsätta afgifterna för inkommande spannemål, och grundlagen behöfde således blott bestämma att dessa woro de enda allmänna afgifter, dem konungen deslikes kunde förhöja, utan att förut hafwa inhemtat ständernas samtycke. Är det meningen att en förminskning af de allmänna afgifterne icke heller, utan riksens ständers bifall, må äga rum — som det troligen är, — så lärer wäl i förslaget till den nya redactionen, efter orden "kunna förhöjas", äfwen orden "eller förminska," böra blifwa tillagda, det den logiska constructionen af det hela också tyckes fordra.

4). — Detta förslag till ändring af 63 §, åsyftar endast att bereda en möjlighet för konungen att lyfta den större creditivsumman annorstädes än ur riksens ständers bank, fastän riksens ständers förseglade anordning å nämnde summa, alltid blifwer deponerad i banken, och kan ej derur lyftas förr än riksdagskalletsen i Hufwudstadens kyrkor blifwit fungjordt. Enligt förra stadgandet kunde konungen icke något frig börja — så framt han dertill hade den större creditivsumman af nöden — utan att ständerna måste sammankomma. Enligt det nu föreslagna, kan han, säker hwar den bestående summan är att finna, upplåna des belopp och både börja och sluta friget, innan ständerna behöfwa samlas, hwilket ej är nödigt förr än konungen finner för godt att låta bryta creditivet, till skuldens betalande. Denna förändring af det äldre stadgandet, är tillstyrkt icke blott af Constitutions- utan äfwen af Stats- och Banco Utskotten.

5). — Förändringen af 81 § åsyftar endast, att på ett ställe ordentligen sammansätta hwad grundlagen bjuder om hwad Constitutions Utskottet har att iakttaga, i afseende på förslag till grundlagsändringar, och innehåller således egentligen blott ett förtydligande af (hwad det nu mera till utstrykning föreslagna) 56 § 2:a Mom. hittills stadgat.

6). — Den besynnerliga twif, hwilken uppstod mot slutet af förflutne riksdag, med anledning af den

efter Justitiae-Rådet Ehrenborgs timade ödd, på förefristen i gällande författningar af Banco- och Riksgälds-Fullmäktige wiktagna åtgärd, att insätta den walde substituten i Justitiae Ombudsmans embetet, har föranledt närwarande förslag till ändring af 98 §., enligt hwilket riksens ständer selswa skola insätta den af dem walda substituten i embetet. Efter wår oförgrifliga mening, utgör detta en högst öfwerfödig ändring. Då riksens ständer selswa en gång, i och med att de walt en Justitiae Ombudsmann, äfwen walt en person, hwilken i händelse af Justitiae Ombudsmannens afgång, i hans embete skall inträda, och deröfwer, genom sitt Expeditions-Utskott, gifwit honom sitt beslut tillkänna, kan, i fall också Justitiae Ombudsmannens afgång under påstående riksdag infaller, ju ingen annan åtgärd närmast derpå följa, än att inkalla den utsedde efterträdaren att gå till utöfning af det embete, till hwilket han blifwit utwald. Och ett sådant inkallande, hwilket innefattar egentligen blott en underrättelse att tiden nu är för honom inne att sitt embete tillträda, synes öf temmeligen under ständernas wärdighet, som att det kunde ställigast förättas af en ständerna underordnad auctoritet. Först då denne med anmälan inkommit, att den förättat detta i sig sels obetydliga uppdrag, och att substituten i Justitiae Ombudsmanna embetets förvaltning ingått eller desamma sig affagt, anstår det ständerna att härwid taga någon åtgärd, och i förra fallet wälja en ny substitut, eller, i sednare, både ny Justitiae Ombudsmann och ny substitut. — Så sinna wi saken, den wi så länge och så noga öfwertänkt, att wi hoppas det hwarje fördomsfri läsare, hwilken besinnar hwarom frågan är, skall dela wår åsigt af detta ämne.

7). — Genom några ords tillägg i slutet af 102 §., har Const. Utskottet åsystat att gifwa mera enlighet åt riksrättens ransakningar, med andan af hwarje domstol i ett constitutionelt land. Troligen war det också endast i följd deraf, att man år 1809 ännu icke fullkomligen klart insåg, att den constitutionela monarchien icke kan äga någon annan fullt säker grundwal, än den största möstliga offentlighet, som det då icke genast stadgades, att riksrättens ransakningar skulle ske för bypna dörrar. Denna brist borde, wid ökad insigt och stadgad öfwertygelse, öwiltkorligen och med det snaraste afhjelpas. Wälbestänkt har alltså Const. Utskottet, besinnande att förremålens wigt, allmänhetens derwid fästade intresse

och ej mindre de tilltalades än de flesta domstols ledamöternas uppböda platser i samsället, synas påkalla offentligheten af riksrättens sessioner," derom afgifwit ett troligen allmänligen gilladt förslag.

Wintersång.

Wintren är kommen. Mars i galoner
Frysar på watten, swulten och arm.
Drifworna tåga fram i plutoner;
Se hur de friga, trumla allarm!
Stjarna tjockna
Stjerne dån,
Stjernorna flockna
Jemte sin måna,
Träderna stå med lakan i skog.
Liffårg bår dagen,
Solen ligger slagen
Lifsom en ros för plbjarens plog.

Snart flyktar wintren. Granarne rakna,
Swalorna komma åter till bys,
Flederne nysa, fållorne wafna,
Dyrna sin mund wid wår solens tyf.
Windarne sopa
Skogarnes salar,
Öfkarne ropa
I alla dalar,
Plymer och blonder ångarne få.
Wintren blir galen,
På hospitalen
Drifs han af wåren med hela sitt strå.

Akustik.

Det sidsta Wänshenet.

Detta ninter man mer i minnet af det flydda, än i ågarandet af det närwarande. Augusti Natligt Allehandas wänshenet är nu indraget, för att lemna rum åt policens Laterna magicor, wid hwilkas matta sken man upptäcker endast "congregationer" af caricaturer och brokigt hwimlande mennistor i gatbörnen. Likt öddskallarne fring serailen utmärka dessa lyktor endast blodscenerna för solen och månen,

hwilka med den i antåg warande hösten blifwit et hufwud fortare. Förgåfves blickar man upp till den förmodade himmelen, för att uppfå den fordna, wälbekanta wägwisaren. Han är försvunnen för oss; desto mera må wi då njuta i minnet af hwad han varit.

Efter den öfwerståndna dagens hetta kände man sig så helt och hållet annorlunda till mod, när månen framträdde med sin swalka och den klara globen. Man andades friare, man framskred som en stilla bäck flyter i astonslägtar och silfverglans. Örna blickade den stöna upp till hans anlete, för att låta honom spegla sig i det stora, blåa ögat. Den fula stydde ej att kasta floret åt sidan, för att låta sig försilfrans af hans strålar. Barndomen såg i honom den sestet-gamla skolmästaren med silfverhåren och A, B, C, boken. Alderdomen glädde sig åt mildheten af det återsten han lånade från solen, och hwilket ej besvärade de ofinattade blickarne. Med hoppets leende hälsade selswa sorgen under trädens flugga denne sin anförwandt, och kärleken lekte med hans stråle som en älsfare med sin flickas lock. Sängen slog med mera försusning sina toner wid hans anblick, och den stränga tanken förbytte sig i en mildt hämryckande känsla wid hans stän. Den glade fann sig i hans umgänge gladare; den ofwarsamma igenflog wid hans uppträde sin bo, för att i sållet läsa de stora capellen i naturen, och under gwallens slunder drömma sig upp i de rynder, der den rätta wäsheten har sitt säte.

Den stönaste af människorswållarne war dock Josephine-dagen. Wäl woro Stockholms gator tomta; men nejderna omkring hufwudstaden, och i somnerhet Drottningholm, desto mera befolkade. Alla ångfartyg anlände med flera tusen passagerare till dess stränder, under det stönaste wäder, hundradetals mångfärgade, flaggande wimplar, musik och mildt waggande böljor. Selswa f. d. Drömbåten med hela den Argussiska familjen om bord, åkte icke för rof att medfölja. Allt war muntert och glädt, när man wäl hunnit i land och undanfluppit trångseln.

Emellertid nedstönt solen allt djupare i wester, under det hon utströdde sitt guld för dagen på Stockholms damernas hattar och ridiculer. Mildt speglade hon sin purpurrodnad i de blänkande slottsfönstren, förswann slutligen i parken, hwarest man genom löfwen här och der kunde uppträffa blott någon återstående

de lik af hennes guldståp. Löfwen upphörde nu att röra sig i de inbrädes gratulationer öfwer den glada dagen.

Männensfesten begyntes. Öfwerallt hwimlade i parken Josephine-hattar, lysande schwalar och Hr Schlofers wattentåta hufwudbonader. Månen syntes ännu icke. Förmodligen befann han sig wid toiletten, för att, wäl utstrad till dagens ståt, kunna med anständighet uppträda för den församlade menigheten. Anteligen framskred han i full parure. Allt som han höjde sig försilfrades trädtoppar, fönster, böljor, blad och gräs. Framför slottet syntes bankens alla flenodier wara församlade; ty wattenet flöt der omkring som ett klart silfwer. Träderna stodo som försilfrade gardes regement, och selswa nyetelpigorna i gräset syntes blåra broderade bindurbor. I de stora bälarne wid China, i wattenglasen som gunnman samtalande höll i hand wid Floras park, i punschglasen som styrmanen på ångfartyget stielte uti sig, glimmade nattens silfverglob. Himlen war blank som en nyss giuten klocka, inga fläckar af moln kunde uppträffas der. Midt uti hängde månen som en silfverkläpp. Singskor i swarta mantlar med försilfrade fragar steg fram mellan de låta träden, och nickade stundom åt de förbiwandrande. En och annan fjärl wägade sin lustfart ut i människenet, för att taga farwål af nöjet och de lyckliga ögnblicken. Nu dundrade floten från fartygen. Som en ström flöto bbor af människofkaror ned åt stranden. Likt, efter en nannsdag, massor af blomsterbouquetter, spridda guirlander, löfruskor, till hälften nedbrutna ärevor, såg man nu den wid stranden samlade mängden af fruntimmer, i gröna och blå kåppor, samt herar i dito dito, hoppacka sig. Plymer, kåppar, flor, ridiculer, allt war blandadt om hwartannat. Alla wille om bord. Den wackra månen war glömd, och likwål hade han ej förglömt dem. Han stod der lika klar, och lysste och fördelade sina strålar mellan de kåppande skarorna.

War det den Turkiska månen som lysste? I rusen härwid Grefwänner med och utan fanoner. Nej, det war det icke! Han är blott half. Wår Swenska måne är hel, trind och frodig i anletet som en rikedagsman från Östergötland, wacker till hytt som en Blekingeslicka, och rik på silfwer som en hel magafins direction efter en lycklig hafwre-export. I September återkommer han; men då är ingen Josephine dag, intet så glädt tillfälle, som ännu församlar Stockholm i det gröna och kring ett wörbade konungahus.

Stockholm,

tryckt hos C. F. Wennström.

R o m e t t.

N:o 70.

Lördagen den 2 September 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Det säges numera vara säkert, att Justitiae Rådet Sylvander kommer att intaga den lediga President platsen i Svea Hofrätt.

Ledamöterna i den stora committéen till gransking af undervisnings verken, är, sedan förlidne gårdag, församlad i hufvudstaden. Det är redan förut bekantgjordt, att general-lieutenanten greve Widenstrjernna besinner sig på en utrikes resa; lifasä har en inträffad sjukdom hindrat biskopen, doctor Tegnéér att inställa sig. När committéen ernar hålla sitt första sammanträde, torde ännu ej vara bestämdt.

Uti Dagligt Allehanda för sist. Onsdag finnes införd en underrättelse om det utmärkte mod Myrberg ådagalagt wid anfallet mot Karysto, der han frälst sin chef, öfverste Fabvier, wid hwilkens corps han hittills varit anstald. Härwid har ett litet misstag insmugit sig, i det att Myrberg uppgifves vara Swenskt, då han, såsom född i Uleåborg, egentligen är Finne.

Lund. Den 26, 27 och 28 September hålles wanligt prestmöte härstädes.

Genom festsagen förde berättas det att niden skall hafwa sigt så högt inom äfkißliga trakter af Skåne, att allmogon uppsagt sitt tienstefolk, och ännu icke antaga något sådant under wintern.

I Blekinge skall för det närwarande råda mycket flutlighet, isynnerhet genom froxor och fiskhosta.

Amundson

Några ord om Universitetets Deformen.

Då den stora committéen för Undervisnings verken snart börjar sina sammanträden, och allmänheten utan twiswel intresserar sig för det wigtiga förslaget för committéens öfwerläggningar, willa wi söka att fästa uppmärksamheten wid några delar af denna national-angelägenhet.

Bland en af de frågor, som förekomma betraktaren, är äfwen den om sammansmältandet af rikets begge universiteter till ett enda i hufvudstaden. Ehuru de båda universiteternas förening synes påkallad af åtminstone det enas finansiella förlägenhet och otillräckliga tillgångar, samt fördelarne af universitetets förflyttning till hufvudstaden äro ända till öfwerflöd omständligt bewista, är det icke att förmoda, att en så hufvudsaklig åtgärd skall kunna på en eller annan månad definitivt afgöras.

En annan fråga är den, huruwida den öfbersta universitets-idéen skulle kunna t. ex. i hufvudstaden realiseras, eller åtminstone i så måtto inympas på de närwarande universiteterna, att friheten att i hwad wetenskap som helst hålla föreläsningar, skulle upplätas antingen åt hwilken som dertill annälte sig eller åtminstone åt de antagne academiske lärarne. Äfwen en sådan åtgärd torde sy-

nas mången för wärdlig att på ett eller annat be-
cennium widtaga.

För affskaffandet af de smärre embets-
examina, hvilka förwandla academien till en skrif-
ware skola och professorerna till hörer, är det
hinder i vägen, att ett sådant affskaffande stode i
raf strid mot sednare författningars och således af-
wen sednare författnings-författarens mening, till följ-
je af hwilken hardt nära alla fäderne-landets tjen-
stemän, med undantag af länsmän, professorer, klo-
stare och kyrkwäktare, skola biwista academien.
Och detta wore en tredje fråga.

Dernäst gifwes det ännu en annan klass af
smärre examina, som icke en gång kunna rimligen
förebära något pröfwande antingen af embetsmän-
na duglighet eller lärdom såsom sitt ändamål, utan
twertom synas anställas rent af för ro skull. Så-
dane äro: 1:o Examen Theologicum i Faculte-
ten; 2:o Examen Theologicum för Decanus; 3:o
Exercitia sili latini pro exercitio (betyder på
Svenska: i stället för någon bättre öfning);
4:o Ex. sili latini pro studio juris (på Swens-
ka: i stället för att studera juridiken.) En
lämpligare inrättad studentexamen, skulle gbra dessa
tidsödande examina ännu öfverflödigare än de i al-
la fall äro. Den förskännda pröfningen upptager
för theologiae professorerne en tid, den de, såsom wa-
rande tillika kyrkoherdar och consistorialer, stundom i
tweenne consistorier, bättre kunna använda. Den
andra utgör hwarken mer eller mindre än ett på
Svenska anställt förhå i kristendomen. För att
få piltar underbyggda i religionskunskapen, der-
före har hwart pastorat sin kyrkoherde, och nästan
hwar kyrkoherde sin adjunct: och dessa ingalunda a-
cademiska förättningar anställas med mera upp-
byggelse i församlingen än serkitt med en flock
unga studenter, som nyss blifwit yra i huf-
wudet af den academiska friheten. — Hwad
exercitii-pröfningen angår, är det swårt att inse,
hwarfdre två årior skola förfärdigas för en lager-
frans. Skall skrifningen pro exercitio bibehållas, så
wore det önskeligt att den anstäldes tweenne gånger
med hwar specimen, och att således tre årior af-
fordrades, efter alla goda ting äro tre. — Hu-
ru önskligt det stundom tillgår med den juridiska la-
tinskriifningen, har något hwar sig bekant. En ö-
rimlig lag efterlefwes icke. Skall af en ju-
ris studiosus fordras den grundliga kunskap uti la-
tinska språket, att han bör kunna skrifa detsamma,

så kan honom med lika om icke förre skäl föreläg-
gas att skrifa Tyska, Franska och Engelska, helst
juridisk examen utan twifwel berättigar till sådan
tjänst, t. ex. notarii publici, der en noggrannare
känneedom af lefwande språken är behöflig. Men wi
förutse, att för indragningen af dessa öfverflödiga
examina möter samma swårighet, som ända tills dato
hållit dem wid magt, nemligen den betraktelsen, att
dessa examina inbringa de academiska lärarne goda
collegii-penningar, samt den theologiska och den
philosophiska facultetens notarier deras wäsende-
ligaste inkomster.

En annan af universiteternas fluggsidor är det
bedröfliga disputationens wäsendet. Man hand-
lar likwäl orätt att kalla det utan undantag be-
dröfligt: ty dels gifwes det disputationer, som gbra
epos i de wetenskapsämnen de utreda, ehuru sådana
academiska verk äro ganska sällsynta; dels kunna de
öfriga disputationens acterna i vårt fära fäderne-land
beqwämligen indelas i trenne klasser: de ursinn-
iga, de ödeliga och de ömskliga. — Med de ursin-
niga disputationens acterna förstå wi här i synnerhet
dem, hvilka hållas, såsom det heter, pro exercitio.
Härmed tillgår sålunda. En student, den der ge-
menligen biwistat academien, begifwer sig till en a-
cademicus eller annan promoverad magister, den han
engagerar till praeses. Han får då bekosta: 1:o
tryckning och inhäftning af en disputation; 2:o ett
kalas åt praeses, opponenter och wänner, samt ofta
3:o praesidii-penningar åt den förskännde. Dere-
mot erhåller respondenten följande förnämner: 1:o att
på insidan af titelbladet få skrifa eller i sitt namn
låta skrifa en mer eller mindre ensaldig dedication,
antingen till någon maecenat, som är pastor i hem-
orten eller ock till pappa och mamma, som få betas
la stolorna; 2:o att den dagen, då afhandlingen skall
förswaras, i nedra kathedern innantill få uppläsa la-
tinska orationer till opponenterna, samt upptaga ar-
gumenterna eller förhålla sig tyst, hwilketdera ho-
nom för godt synes; äfwen som 3:o att få skrifa
pro gradu. Sjelfwa disputerandet pro gradu rö-
jer ofomoftast ett starkt synkontycke med exercitii-proce-
duren, särdeles hwad författandet anbelangar. — De
ödeliga disputationens acterna höra wäl egentligen icke
till academierne; men böra dock såsom tillhöriga wä-
ra lärda inrättningar, här finna ett rum. Om en
beskedlig kaplan, anländ till stiftets huf-
wudstad med sin kår och sitt ostförråd, på
ett qwartblad, med omkring 20 raders tryck,

wederlägger alla förtätare och bibeltolkare ifrån kyrkofäderna och till De Wette; om två gymnastiker och en gymnastii-adjunct göra ett förtwifladt motstånd, men kaplans slutligen segrar: då händer något ditåt, af det, som wika alla löbliga disputationer. — När wi åter komme till de dunkliga disputationerna, så äro wi tillbaka på universitetets området. Denna dunklighet är dels en mera wanlig, då hela disputationen består af compilationer eller sådana absurditeter, hwilka icke lika beqwämligen låta säga sig på Swenska, som på Latin; dels en mindre wanlig, då till disputationens actens åstadskommande blifwit använd antingen den lilla eller den stora assistansen.

Den lilla assistansen består deruti, att specimenanten låtit författa disputation och orationer; den stora deremot är den, då specimenanten låtit författa icke allenast disputationen med dertill hörande orationer, utan och alla svar på opponenternas argumenter. — När man nu wet, att disputationer hållas pro exercitio, för alla graderna, för pastoral-examen, för lectorater, för stipendier, för docenturer, adjuncturer och professioner, samt enligt Kongl. Brefwet d. 21 Aug. 1786, för skad tour och befördringsrätt till pastorater; så skulle man wisserligen kunna falla på den tankan, att intet af alla dessa disputationer-klasser förtwifwer alldeles obefäst. Nu skulle man wisserligen tycka, att der man will wara betänkt på universiteternas anseende, böra skandalerna först och främst undanröjas, äfwen så wille det synas, som kunde större delen af detta litteraire charlatanerie utan ersättning af något annat upphöra, samt förwandlas till något annat wida swårare och mindre opålitligt prof. Dernaft wore wäddan troligen icke stor, att medgifwa hwar och en rättighet att på Latin, Tyska, Fransyska eller Swenska språket efter eget wal få författa och på modersmålet förswara wetenskapliga afhandlingar, äfwen som att underkasta sina utgifna böcker eller skrifter så beskaffad pröfning; icke ens i den händelse borgerliga fördelar, t. ex. befördringsrätt till wisja embeten, med hedrande betyg öfwer sådana lärdomsprof förenades.

Emot denna eller någon annan inskränkning i disputationer-wäsendet, upphäfwa twifwelsutan de i Latinet underwisande academici sina röster. Dessa försäres på tilläfwen tyrs barbarie och medeltid, derest icke den Latinska rotwälskan kommer att hädanefter

likfom hittills, rådbräkas på deras lärosalar. Att Latinska språket blifwit användt till lärda afhandlingars både författande och förswarande, har utan twifwel stett dels för att lättare kunna förstås af utländska lärde, dels derför, att modersmålet fordom saknade den utbildning, som erfordras för att kunna wetenskapligen uttrycka sig. Hwad den förra omständigheten beträffar, så studera icke så ofskäligt många utländningar wid de Swenska universiteterna, att latin-talandet för deras skull behöfwer bibehållas, icke heller har mängden af våra academiska afhandlingar tilldragit sig rätt mycken uppmärksamhet af utländske lärde; och likwäl må det ju, äfwen efter vårt förslag, stå hwar och en fritt att på latin författa sitt arbete. Hwad den sednare omständigheten angår, så lånar sig numera vårt, äfwen som hwarje lefwande tungomål, wida bättre åt både de transcendental och de practiskt wetenskapliga ämnen, än Ciceros och Taciti inom bestämda former fasifrusna phraselogi: och wi fråga hwilken opartist och behörig domare som helst, om man kan låsa något mera marterande än en philosophisk eller chemisk afhandling på en latin, som hwarken blir latin eller något annat af alla de språk, som talas eller varit talade på jordklotet. Men latin-lärarne behöfwa collegianter, och tanklösheten behöfwer de Latinska phrasernas fikonaldf att betäcka sig med; och derför kan det wäl hända, att äfwen disputationernas anathem ännu en tid bortåt får stanna ibland de fromma önskingarne.

Dock, allt detta är så ofta omsagd, att wi afbryta, icke utan farhåga att med allmänt erkända fanningars åter upprepande, hafwa alldeles uttrötat våra läsares tålmod.

J. H. Thoman

Recension.

Kort Öfversigt af Chemiens Historia ifrån de äldsta tider. Tal, hållet wid Praesidii nedläggande uti Kgl. Wetenskaps Academiën den 5 April 1826, af C. D'ohsson, Envoyé Extraordinaire, ic. wid Kgl. Nederländska Hofwet och Commendeur af Kgl. N. D. m. m. Stockholm, hos Nordstedt & Söner 1826. 42 sid. 8:o.

Wi stynda att anmäla denna lilla skrift, dels emedan den lemnar ett nytt glädjefullt bewis på, att

wära förnämne och diplomater med lika mycken lust som grundlighet egna sig åt äfwen med deras yrke heterogena, wetenenskapliga forskningar, dels emedan den bekräftar den gjorde anmärkningen om det egna värde och interesse, hwilket sedan länge utmärkt praesidii talen i Kgl. Wetenskaps academiem. Det erbjuder äfwen ett bidrag till Chemiens historia, för hwilken ingen ting annars hos oss utkommit, efter det sammandrag som utgör 2:a capitlet af J. G. Wallerii Chemiæ Physicæ pars prima (Stockholm 1760, 8:o), ehuru flere wære landsmän på ett så betydande sätt deltagit i fullkommandet af denna wetenskap. Wisserligen är, i följd af det inskränkta utrymmet, denna historiska underrättelse ganska kort och sammanträngd, isynnerhet för de äldsta tiderna. Naturligtwis talas äfwen med synnerligt förakt om alchemisternas bemsbanden, ehuru en nogare forskning i dem torde igenfinna frön till flere af sednare tiders upptäckter, liksom det är afgjort att man är dem skyldig ätskilliga redan bekanta. Så hade wäl funnat nämnas, att man, ehuru utan säkerhet, tillskrifwer Roger Bacon uppfinningen af krusket, samt Raymundus Lullus, (ehuru Chemisten Lullus troligen icke war den bekanta swärmande filosofen) uppfinningen af bränwinet. Äfwen torde Paracelsus i Chemiens historia icke böra behandlas med den ringa aktning det här sker. Han war wisserligen i många afseenden phantastisk, men också onekligen den, som gjorde första steget till Chemiens wetenskapliga behandling, samt den första, hwilken wid universiteterna höll offentliga föreläsningar öfwer densamma. Driftigt berättas (sid. 10), att han antog fem elementer. Bland dem anförde han wist aldrig hwarken jord eller watten, utan dessa blott såsom de närmaste affällningar eller producter af de trenne han, efter Basilus Valentinus, antagit, neml. Sal, Sulphur och Mercurius, på hwilka han i så hög grad fäste uppmärksamheten, att de sedan länge, t. ex. af Baco de Verulam kallas Principia Chemicorum, och motsattes Scholastikernas efter Aristoteles antagna fyra elementer. Att Van Helmont angrep Paracelsi satser såsom orimliga (sid. 8), torde också wara nog mycket sagdt, då, med den utwidgning Helmont gaf åt wetenskapen, han dock i grunden utgick från alldeles samma grunder, som den Tyfse theosofen. — För de sednare tiderna blir detta tal mera fullständigt och utförligt, och i synnerhet bemsddar sig författaren att wisa hwad we-

tenskapet wunnit efter uppkomsten af den så kallade antiphlogistiska theorien, samt efter electricitetens och galvanismens användning wid experimenterna. Der genom hafwa wi neml. kommit så långt, att wi nu känna 53 enkla kroppar, hwilka tillsammans bilda flere tusende föreningar (sid. 41). Besynnerligt herdet förekommit oss, — och detta må slutligen anmärkas —, att förf. under redogörelsen för de nyare upptäckterna och försöken, icke egnar ett enda ord Wintert och hans inbildning om sin upptäckt af ett enkelt urämne, eller den så kallade Andronia, då densamma för en tid likwäl gjorde ett wist uppteende.

Akustik.

Fraguenter ur lifwets Alphabet.

Munskaplant
Menfligheten hålsar dagen
 Royande ett sorgligt A.
 Tio gånger stötd och twagen
 Yttrar man dock A på A;
 Wandrar sen i ljuflig blund
 Halfwa alphabetets rund.

Kommer så till kärlekswären,
 Hjertat picar utan ro;
 Egat dränks i wemodskären,
 Munnen står i ewigt O.
 Ebet och förwandterne,
 För wår låga sätta P.

Äntligen förinåld och sansad
 Blir man qwitt passionens rus;
 Tiensten blir för all ting ansad,
 Näst beqwämlichkeit och hus.
 Barn man får utaf sin fru,
 Och i pannan dubbelt Q.

Lider så till hådanfärden,
 Charon winkar, lifwets Å
 Brusar ned åt andewerlden;
 Gubben ropar såfångt: Stå!
 Drifwes, en förbräkad rö,
 Till lycksalighetens Ö.

Stockholm,
 tryckt hos C. F. Wennström.